

Universitat
de les Illes Balears

LA SEXUALITAT HUMANA AL PRIMER CURS DE L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

Maria del Mar Blanquer Rosselló

Memòria del Treball de Fi de Màster

Màster Universitari en Formació del Professorat
(Especialitat/Itinerari de Biologia i Geologia)
de la
UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

Curs Acadèmic 2016/2017

Data: 02/06/2017

Nom Tutor del Treball: Maria Antònia Soberats Sagreras

Signatura autor:

Signatura tutor:

Acceptat pel director del màster:

RESUM

Consultant alguns documents relacionats amb els hàbits sexuals dels adolescents espanyols es posa de manifesta que l'educació en sexualitat als centres educatius no cobreix les necessitats pròpies d'aquesta etapa. L'actual currículum educatiu contempla la sexualitat humana en el primer cicle de l'educació secundària obligatòria i deixa a elecció dels docents la seva impartició al primer o al tercer curs d'aquesta etapa. De forma tradicional, la temàtica de la sexualitat de les persones no s'impartia fins al tercer curs i sembla que existeix una tendència a mantenir aquesta dinàmica.

Els adolescents que cursen primer d'educació secundària tenen entre 11 i 13 anys, edat en la qual es troben experimentant canvis físics i psicològics importants que els predisposen a descobrir el món de la sexualitat. La importància d'educar en aquest aspecte radica en què els docents són sovint l'única figura de referència fiable de la qual disposen els alumnes, i més referint-se a una temàtica tan envoltada de tabús com és el sexe. Es posa de manifest així la importància d'educar per a una sexualitat saludable just en el moment en què els adolescents necessiten aquesta informació.

En aquest context, el present treball pretén realitzar una recerca bibliogràfica sobre la importància d'educar en sexualitat. També s'analitzen les respostes d'una mostra d'alumnes de primer curs a un qüestionari destinat a saber què pensen, creuen i fan respecte a la sexualitat, tant pròpia com entesa en general. Finalment, la part més significativa d'aquest text consisteix en una proposta didàctica per ser desenvolupada en el primer curs de l'educació secundària. El principal objectiu d'aquesta proposta és oferir als alumnes coneixements pràctics sobre com afrontar els dubtes relacionats amb el sexe. Aquesta proposta no pretén profunditzar en tots els conceptes contemplats en el currículum en quant a aquesta temàtica, sinó ser una primera presentació entre els alumnes i la seva sexualitat.

Paraules clau: adolescència, educació en sexualitat, emocions de la sexualitat, primer curs de l'ESO

ÍNDEX

OBJECTIUS	3
1. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	5
1.1 La sexualitat en la societat actual	5
1.2 Adolescència i sexualitat.....	7
1.3 Paper dels docents en l'educació per a la sexualitat.....	8
1.4 Limitacions a l'hora de parlar de sexualitat als centres de secundària....	10
1.5 Algunes dades sobre la sexualitat dels joves a les Illes Balears.....	11
1.6 La sexualitat en el currículum educatiu	12
1.7 L'opinió dels propis alumnes a partir d'un qüestionari real.....	14
2. DESENVOLUPAMENT DE LA PROPOSTA	23
2.1 Introducció	23
2.2 Objectius	24
2.3 Continguts.....	25
2.4 Mapa conceptual.....	27
2.5 Seqüenciació dels continguts.....	28
2.6 Disseny i seqüenciació de les activitats	31
2.7 Mètodes i instruments d'avaluació	50
CONCLUSIONS	57
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	59
BIBLIOGRAFIA	59
ANNEX I	61
ANNEX II	75

OBJECTIUS

Amb l'actual llei educativa (LOMCE), la sexualitat i la reproducció humanes es troben contemplades en el currículum de Biologia i Geologia del primer cicle de l'ESO. No obstant, durant el primer curs d'aquest cicle, la majoria de centres i llibres de text tracten exclusivament la reproducció dels animals, deixant la reproducció i sexualitat humanes per al tercer curs. Aquest fet condueix a una mancança d'informació que, per l'etapa de la vida en què es troben, afecta de ben aprop als alumnes que cursen el primer curs de l'ESO. Donat que desenvolupar actituds i hàbits favorables a la promoció de la salut és un dels objectius contemplats pel currículum, resulta indispensable proposar algunes estratègies per a la consecució d'aquest objectiu ja des del primer curs del primer cicle.

D'aquesta manera, els principals objectius del present treball són:

1. Donar una visió general sobre la realitat actual dels alumnes de primer d'ESO pel que fa al que saben, creuen i fan sobre sexualitat, a través d'enquestes d'opinió personal contestades per alumnes d'aquest curs.
2. Aportar evidències sobre la necessitat de contemplar la reproducció i sexualitat humanes en el primer curs de l'ESO i analitzar la importància del paper del professorat com a font d'informació fiable sobre la matèria.
3. Concretar què s'entén per sexualitat humana, les limitacions que suposa l'edat dels alumnes pel que fa a la seva impartició i què pot suposar implementar aquests conceptes per al sistema educatiu i la societat en general.
4. Elaborar una proposta didàctica per al primer curs d'ESO que ofereixi una visió àmplia de la sexualitat humana i contribueixi a formar uns alumnes més conscienciats amb la realitat de la societat actual.

1. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

1.1 La sexualitat en la societat actual

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) defineix el concepte de sexualitat humana de la següent manera:

La sexualidad es un aspecto central del ser humano durante toda su vida y comprende sexo, género, identidades y roles, orientación sexual, erotismo, placer, intimidad y reproducción. La sexualidad se experimenta y se expresa a través de sentimientos, fantasías, deseos, creencias, actitudes, valores, comportamientos, prácticas, roles y relaciones. Mientras que la sexualidad puede incluir todas estas dimensiones, no todas se expresan o experimentan. La sexualidad está influenciada por la interacción de los factores biológicos, psicológicos, sociales, económicos, políticos, étnicos, legales, históricos, religiosos y espirituales (OMS, 2006, p.10).

Partint d'aquesta definició globalment acceptada, s'entén que la sexualitat de les persones va molt més enllà del simple acte físic de relacionar-nos sexualment, de forma que engloba el conjunt de pensaments, creences, actituds i valors vers aquest concepte. D'aquesta manera, queda definit que la sexualitat s'ha d'entendre des d'un punt de vista emocional, social, cultural i físic (Bellavance, 2014).

Les declaracions, convencions i pactes de les Nacions Unides i altres documents internacionals reconeixen, promouen, respecten i defensen els drets sexuals com a drets humans. D'aquesta manera, la salut sexual de la societat es troba en un context que coneix, respecta i exerceix els drets sexuals, fet que possibilita el desenvolupament d'una sexualitat saludable dels éssers humans (Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat, 2011). No obstant això, encara són moltes les societats actuals en les quals existeixen lleis i actituds que dificulten o anul·len la discussió pública sobre sexualitat o el comportament sexual en sí i temes com l'anticoncepció, l'avortament i la diversitat sexual encara es consideren tabú (ONUSIDA, 2010).

La necessitat d'una educació sexual sana s'ha incrementat de forma considerable durant les darreres dècades degut a la globalització, la migració de grups de població amb diferents contextos culturals i creences religioses, la ràpida propagació de la informació que faciliten els mitjans de comunicació, el sorgiment i propagació de la SIDA, la creixent preocupació dels abusos sexuals així com també el canvi d'actituds cap a la sexualitat (Antona & Hernández, 2010). Millorar la salut sexual dels adolescents és un fet d'elevada importància per tal d'aconseguir una societat més sana i conscienciada pel que fa als temes relacionats amb la sexualitat.

Un dels majors reptes de la humanitat en general és i ha estat preparar als nins i adolescents per una transició sana i positiva a l'etapa madura. Tot i l'acceptació del concepte de sexualitat, tal i com s'ha presentat, i l'existència de lleis que reconeixen els drets sexuals de tots els éssers humans, en la societat actual encara hi ha moltes persones joves que reben una preparació poc adequada per a la vida sexual adulta. Educar en sexualitat és de vital importància per promoure relacions saludables, entendre quins són els límits individuals, ajudar als adolescents i futurs adults a realitzar les preguntes que necessitin sobre el tema sense por i ajudar a prevenir la violència i desigualtats de gènere. Els nins i adolescents necessiten rebre informació i adquirir els coneixements i habilitats que els permetin desenvolupar una sexualitat positiva (ONUSIDA, 2010).

En aquest context, els pares, les mares i les famílies en general desenvolupen una funció vital en la formació de la realitat sexual dels joves. Per això, aquestes famílies necessiten ser capaces de conversar sobre els aspectes físics i comportaments sexuals amb els seus fills i fer-ho des d'una perspectiva oberta i enriquidora. No obstant això, no totes les famílies tenen les eines necessàries per dur a terme aquesta tasca de la manera més correcta possible i en moltes ocasions la informació que els adolescents reben per part d'aquestes és sovint parcial i confusa. Per aquest motiu, l'educació en sexualitat en els centres educatius passa a adquirir una gran importància.

1.2 Adolescència i sexualitat

L'adolescència és el moment més important i decisiu en la vida d'una persona per aprendre a establir relacions saludables. Els patrons que els adolescents establiran en aquesta etapa marcaran, d'una manera o altra, les seves relacions futures com a adults. Durant aquesta etapa, es poden donar situacions poc saludables que és necessari detectar, reconèixer i saber tractar per tal d'evitar trastorns psicològics que poden afectar a l'etapa adulta i impedir un correcte desenvolupament i la consecució d'una salut sexual equilibrada. S'ha de tenir en compte que educar en una sexualitat saludable pot ajudar a prevenir, entre d'altres problemes, la violència sexual (Bellavance, 2014).

Els alumnes que es poden trobar al primer curs de l'educació secundària tenen, en general, una edat compresa entre 12 i 14 anys. En aquesta etapa, estan deixant enrere la seva època infantil i definint el seu caràcter, així es tracta d'un moment de canvis físic i emocionals extremadament importants. Els canvis físic propis d'aquesta etapa poden causar problemes amb la pròpia imatge i els joves es poden comparar amb els seus companys i qüestionar-se si la seva aparença és normal. A més, en general senten una major sensació de timidesa i una major necessitat de privacitat, a la vegada que els preocupa si els seus sentiments i conductes són normals (Bellavance, 2014).

Per afegir més importància a l'educació en sexualitat, cal destacar que alguns autors defensen que el desenvolupament sexual comença molt abans que l'adolescència i que quan arriben a aquesta etapa els joves ja han rebut nombrosos missatges sobre sexualitat (Strasburger, 2005). Considerant aquesta idea, s'ha d'entendre que els adolescents que arriben als centres d'educació secundària ja han entrat en contacte amb informació sexual que han rebut del seu entorn, la qual no sempre és completa, fiable ni rigorosa. D'aquesta manera, els alumnes que conformen el primer curs de l'educació secundària es troben en una situació en la qual són molt receptius respecte a la informació de caire sexual que els hi arriba del seu voltant.

1.3 Paper dels docents en l'educació per a la sexualitat

Dins l'àmbit familiar dels adolescents pot existir un ampli ventall de creences, la qual cosa dibuixa una situació en la qual no tots els adolescents reben la mateixa informació ni tampoc de la mateixa manera. Així, mentre que alguns reben informació precisa, concreta i oberta per part de les seves famílies, d'altres obtenen molt poca informació o aquesta és del tot distorsionada. S'ha de tenir en compte que davant una situació de desinformació els adolescents tendeixen a cercar altres fonts d'informació com els amics o els mitjans de comunicació. La mancança en quant a la transmissió d'informació clara i verídica per part d'aquests mitjans no es fa necessari discutir-la, ja que la poca fiabilitat d'aquestes fonts és més que evident.

En aquest context, es fa palès la necessitat d'una figura de confiança en la qual poder creure els adolescents i és aquí on es pot parlar de la importància dels docents. Així, en una societat cada vegada més global i connectada, el paper dels docents és vital per a una educació sexual positiva, alliberadora i comprensiva amb les múltiples realitats personals. En aquest sentit, s'ha de tenir en compte que, de forma tradicional, l'educació sexual dels infants i adolescents als centres educatius s'ha fet des d'un punt de vista atemoritzador tot limitant-se a prevenir sobre els riscos potencials que suposa realitzar l'acte físic de la sexualitat, tals com les malalties de transmissió sexual i embarassos no desitjats (Antona & Hernández, 2010). Aquest tipus d'informació, si bé necessària, resulta extremadament limitadora i es troba enfocada des d'un punt de vista que pot persuadir als joves d'acostar-se amb normalitat a la seva pròpia sexualitat, fet necessari per a un desenvolupament personal sa, equilibrat i complet.

Es posa de manifest així que els alumnes dels centres educatius necessiten rebre informació relacionada amb la sexualitat, no només aquella que fa referència als riscos que poden córrer si no prenen les precaucions necessàries sinó també aquella necessària per aprendre a disfrutar d'una vida sexual plena i de forma positiva. Aquesta educació permetrà formar persones que en la seva

etapa adulta sabran gaudir d'una sexualitat responsable no només amb ells mateixos sinó amb la societat en general (Antona & Hernández, 2010). No s'ha de perdre de vista en cap moment que aquells adolescents sense una informació adequada sobre sexualitat són directament vulnerables davant l'abús i explotació sexuals, embarassos no planificats i les infeccions de transmissió sexual.

Segons l'OMS, Europa ha de fer front a desafiaments importants relacionats amb la salut sexual, tals com l'augment de la taxa de VIH, embarassos no desitjats i la violència sexual, entre d'altres (Antona & Hernández, 2010). En aquest context, el paper dels docents entra en joc i hauria d'anar en consonància amb el que queda recollit en el text *Estándares de educación sexual en Europa*, en el qual es recullen unes normes que volen servir de directriu a nivell europeu:

[...] este documento tiene como objeto contribuir a un modelo de educación sexual holístico. La educación sexual holística proporciona a los niños y adolescentes una educación sexual sin prejuicios y científicamente correcta sobre todos los aspectos de la sexualidad y, al mismo tiempo, les ayuda a desarrollar las habilidades necesarias para actuar en función de esta información. Por lo tanto, contribuye al desarrollo del respeto, actitudes mentales abiertas y ayuda a construir sociedades equitativas (Antona & Hernández, 2010).

Així com s'educa per a una alimentació saludable i hàbits higièncs adequats, la necessitat de que els docents també eduquin per a una sexualitat equilibrada és més que justificada. Per dur a terme aquesta tasca, és necessari que adoptin una actitud equilibrada, positiva i oberta de cara a l'educació sexual dels adolescents. Això suposa pels docents dels centres de secundària un repte a nivell educatiu, i en algunes ocasions pot ser també a nivell personal, però només impartint una educació sexual holística contribuiran en l'avanç cap a una societat formada per persones adultes amb una consciència neta, clara i positiva vers la sexualitat. D'aquesta manera i en resum, el paper dels docents en l'educació per a la sexualitat és d'una importància indiscutible.

1.4 Limitacions a l'hora de parlar de sexualitat als centres de secundària

L'opinió dels docents respecte a la idea d'educar els adolescents en sexualitat es caracteritza per presentar postures molt distintes. Així, mentre que molts estan d'acord amb que és necessari parlar de sexualitat a classe, d'altres opinen que es tracta d'un tema d'educació en l'àmbit familiar. Dins aquest darrer col·lectiu, existeixen els casos de professors que realment no volen impartir aquesta temàtica perquè no desitgen veure's compromesos amb els dubtes dels seus alumnes sobre el tema. Així, les inseguretats, por, desconeixements i prejudicis dels propis docents són una barrera important a considerar (González, 2015). Com a docents, és important aturar-se un moment i reflexionar si les limitacions les tenim nosaltres mateixos en el moment de parlar sobre aquests temes, de forma que s'ha d'analitzar quines creences o prejudicis són els nostres que no ens deixen considerar aquesta temàtica com a alguna cosa necessària per educar de forma saludable els alumnes.

Una altra punt a tenir en compte fa referència a l'oposició dels pares davant l'educació sexual dels seus fills. Existeix la possibilitat de que aquelles famílies que practiquen de forma estricta qualsevol tipus de religió que considera sancionador el fet de parlar d'aquest tema als centres educatius demostrin la seva disconformitat a que així es faci. Així, no és del tot estrany trobar casos com el de pares que consideren canviar de centre als seus fills després de saber que s'ha parlat de sexe. A més, a partir d'aquí, és habitual que molts professors quedin temorosos davant la situació i prefereixin no continuar impartint informació sobre el tema per evitar problemes (Ramírez, 2013). A partir d'aquesta idea, es podria iniciar un intens debat sobre la qüestió de considerar la cultura i religió de cada alumne i sol·licitar permís als pares per impartir educació de tipus sexual.

Un altre factor limitant a considerar és el de les possibles reaccions negatives dels alumnes davant la informació de tipus sexual que se'ls ofereix als centres. Els alumnes d'edats compreses entre 12 i 14 anys senten, en general, molta

vergonya quan es tracta de parlar d'aquests temes, la qual cosa els podria estar limitant quan es tracta d'expressar-se amb total llibertat i naturalitat. No obstant, la majoria d'alumnes que declaren sentir vergonya quan es parla del tema realment es mostren molt interessats. Així, no s'ha de perdre de vista la idea de que els alumnes poden no ser sincers amb els docents en tot moment, sinó que poden estar ocultant els seus desitjos degut a l'educació que han rebut a casa. A més, no es pot descartar la possibilitat de que precisament aquella informació que s'està transmetent a classe era la que necessitaven per resoldre alguns dubtes personals que els feien sentir confusos. D'altra banda, quan es parla de sexe a alumnes d'aquestes edats existeix la possibilitat de que s'esverin i acabin fent broma o befa entre ells o utilitzin llenguatge poc adequat per parlar del tema. No obstant, cal remarcar que no es podria considerar aquest fet com una limitació en sí, sinó com una expressió natural dels sentiments que parlar d'aquests temes desperten en els alumnes.

1.5 Algunes dades sobre la sexualitat dels joves a les Illes Balears

Fins al moment s'ha parlat de l'estat de la qüestió a nivell general, fent referència a alguns documents elaborats sobre el tema a nivell mundial, europeu i espanyol. El fet de poder analitzar l'estat de l'educació sexual a tots aquests nivells esmentats posa de manifest que es tracta d'un tema d'interès a escala global. No obstant, també resulta interessant fer un petit recull de dades referents a l'educació sexual en els joves balears, de forma concreta.

La mitjana d'edat per iniciar relacions sexuals a les Illes Balears és inferior a la que es pot trobar a nivell nacional. Així, segons l'Informe de la Joventut a Espanya de 2012 aquesta edat és de 17 anys a nivell espanyol, mentre que a Menorca és de 15 anys i de 14, 2 a Eivissa i Formentera (Moreno & Rodríguez, 2013). Falta disposar dades referents exclusivament a l'illa de Mallorca. A partir d'enquestes realitzades a Menorca a joves d'entre 14 i 18 anys (entre els anys 2003 i 2011), es coneix que un 80 % de tot l'alumnat enquestat ha experimentat algun tipus d'experiència sexual, representant les relacions amb penetració un 45 % en aquest col·lectiu. A més, un 27,7 % dels alumnes que han

experimentat relacions amb penetracions han acudit a la píndola del dia després. D'altra banda, a Eivissa i Formentera es va detectar que un 18 % dels adolescents que havien mantingut relacions sexuals amb penetració no havien utilitzat cap mètode anticonceptiu, mentre que un 27 % es va decantar cap a l'anticoncepció d'urgència (CEPA, 2016 i Marquet & Fernández, 2015).

Si bé aquestes dades aportades fan referència als hàbits sexuals i utilització de mètodes anticonceptius, és interessant realitzar un petit anàlisi pel que fa a la dimensió afectiva de la sexualitat dels adolescents a les Illes Balears. Existeix un estudi molt interessant sobre l'abús sexual infantil en estudiants universitaris que posa de manifest que, d'un total de 480 participants, quasi un 15 % havia sofert algun tipus d'abús sexual durant la seva vida i que un 63 % els havia experimentat abans dels 13 anys, mentre que un 30 % entre els 13 i els 18 anys (Orte, et al., 2012). Aquestes dades donen peu a reflexionar sobre la següent qüestió: si bé educar en sexualitat als centres de secundària el més aviat possible probablement no canviaria de manera significativa les taxes d'abús sexual, es pot pensar que sí que s'aportarien eines als adolescents, en forma d'informació, per tal que ells mateixos puguin detectar, reconèixer i denunciar que estan sent víctimes d'aquests abusos.

Així doncs, el petit recull d'aquestes dades aportades recolza la necessitat de contemplar la reproducció i sexualitat humanes el més aviat possible als centres de secundària amb la finalitat de que els joves disposin de la informació que necessiten en el moment en què, pel curs normal de la seva naturalesa, comencin a sentir curiositat vers el tema. D'aquesta manera, no resulta del tot extravagant la idea d'intentar avançar la reproducció i sexualitat humanes al primer curs de l'educació secundària.

1.6 La sexualitat en el currículum educatiu

Un dels objectius del currículum establert pel Govern de les Illes Balears per a l'assignatura de Biologia i Geologia del primer cicle de l'educació secundària (primer i tercer curs) especifica que la matèria impartida ha de contribuir a:

6. Desenvolupar actituds i hàbits favorables a la promoció de la salut personal i comunitària i facilitar estratègies que permetin afrontar els riscos de la societat actual en aspectes relacionats amb l'alimentació, el consum, les drogodependències i la sexualitat (CAIB, 2017).

Per tal d'assolir aquest objectiu, en el bloc quatre que es contempla pel primer cicle de l'educació secundària (Les persones i la salut. Promoció de la salut) apareixen com a continguts: la reproducció humana, anatomia i fisiologia de l'aparell reproductor, canvis físics i psíquics en l'adolescència, el cicle menstrual, fecundació, embaràs i part, anàlisi dels diferents mètodes anticonceptius, tècniques de reproducció assistida, les malalties de transmissió sexual i formes de prevenir-les, la resposta sexual humana, sexe i sexualitat i salut i higiene sexuals.

Cal prestar atenció al pes que s'aporta a dos grans tipus de continguts que es poden diferenciar en la llista anterior. Per una banda, es troben aquells destinats a oferir una explicació objectiva sobre els aspectes més pràctics relacionats amb el tema (la reproducció humana, anatomia i fisiologia de l'aparell reproductor, el cicle menstrual, fecundació, embaràs i part, etc.). D'altra banda, i en una minoria molt notable, es troben aquells continguts encaminats a parlar de la sexualitat des d'un punt de vista psicològic, tot valorant i considerant la pròpia sexualitat (la resposta sexual humana i sexe i sexualitat).

El currículum contempla uns objectius, continguts i criteris d'avaluació comuns per al primer i tercer curs. Amb l'antiga llei d'educació, els docents no podien elegir com distribuir-los entre els dos cursos i els continguts del cos humà es tractaven a tercer curs per presentar una major dificultat. Amb l'actual llei, els docents sí poden elegir aquesta distribució. No obstant, degut a la dificultat que comporta aquesta temàtica, en la majoria de centres no es tracta la salut i el cos humà fins a tercer. Tot i que els aspectes de funcionament més complexos pot ser calgui seguir fent-se a tercer, els aspectes de caire més comportamental de la temàtica s'haurien d'incorporar al primer curs, per totes les raons ja esmentades durant aquest discurs.

1.7 L'opinió dels propis alumnes a partir d'un qüestionari real

No hi ha informació més representativa que aquella basada en fets i opinions reals i palpables. Per això, i per concloure aquest apartat que pretén dibuixar l'estat de la qüestió, es comenten els resultats d'una enquesta que va contestar de forma anònima una mostra representada per 55 estudiants del primer curs de l'ESO del centre IES Manacor, d'edats compreses entre 12 i 14 anys i d'ambdós sexes. Cal remarcar que aquesta enquesta va ser resposta sense que s'hagués impartit prèviament cap contingut relacionat amb la sexualitat humana, de forma que la informació prèvia de la que disposaven els alumnes tenia l'origen en el centre d'educació primària i/o del seu voltant més proper.

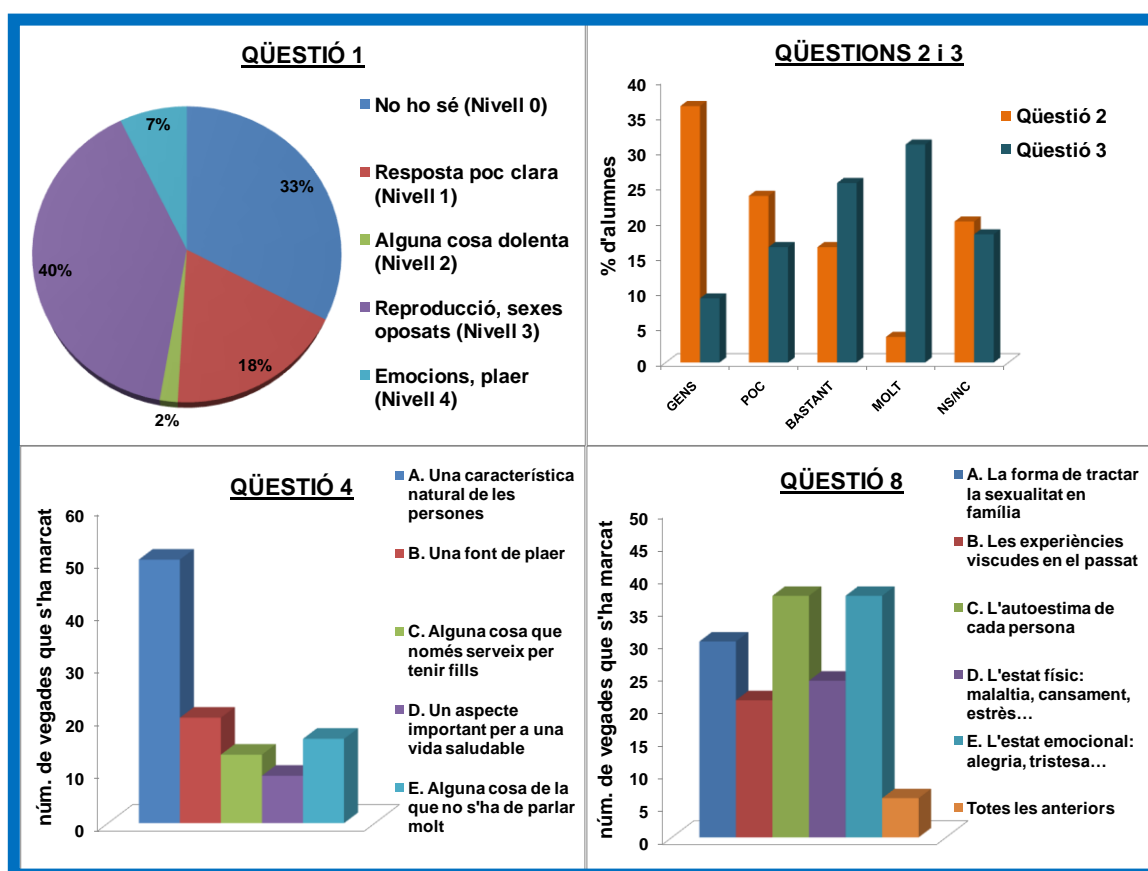
La principal intenció del qüestionari (veure annex I) és avaluar el grau de coneixements, creences i pensaments d'aquests alumnes respecte al tema de la sexualitat, tant pròpia com entesa des d'un punt de vista extern. D'aquesta manera, l'enquesta es troba conformada per preguntes destinades a conèixer què entenen per sexualitat, si reconeixen el caire emocional d'aquesta temàtica, si són conscients dels propis dubtes sobre el tema, com reaccionarien davant certes situacions i finalment, si consideren que és interessant tractar aquesta temàtica al curs en el qual es troben.

El pla d'exploració del qüestionari (veure annex I) presenta cinc hipòtesis a considerar com a vàlides o nul·les a partir de l'anàlisi de les respostes dels alumnes. Aquestes hipòtesis es troben encaminades a cobrir cinc objectius que pretenen contribuir a conèixer una mica què saben, com pensen i com actuen els adolescents d'aquestes edats, en referència a la sexualitat.

Tot i que els resultats del qüestionari es poden veure representats en taules a l'annex I, a continuació es presenta l'anàlisi estadístic realitzat a partir de les respostes dels alumnes, a la vegada que es realitzen una sèrie de comentaris en relació a la verificació de les hipòtesis inicials. Es pretén que amb els resultats obtinguts amb aquest anàlisi es posin de manifest les necessitats dels alumnes, la qual cosa pot ser útil per a l'elaboració d'una proposta didàctica.

Hipòtesi 1 → La majoria d'adolescents que cursen 1r d'ESO (edats compreses entre 12 i 14 anys) només entenen la sexualitat humana des d'un punt de vista físic i sempre orientada a fins reproductors. Això implica que només saben identificar sexualitat entre un home i una dona i que no associen aquest concepte amb els sentiments o les emocions.

Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 1, 2, 3, 4 i 8

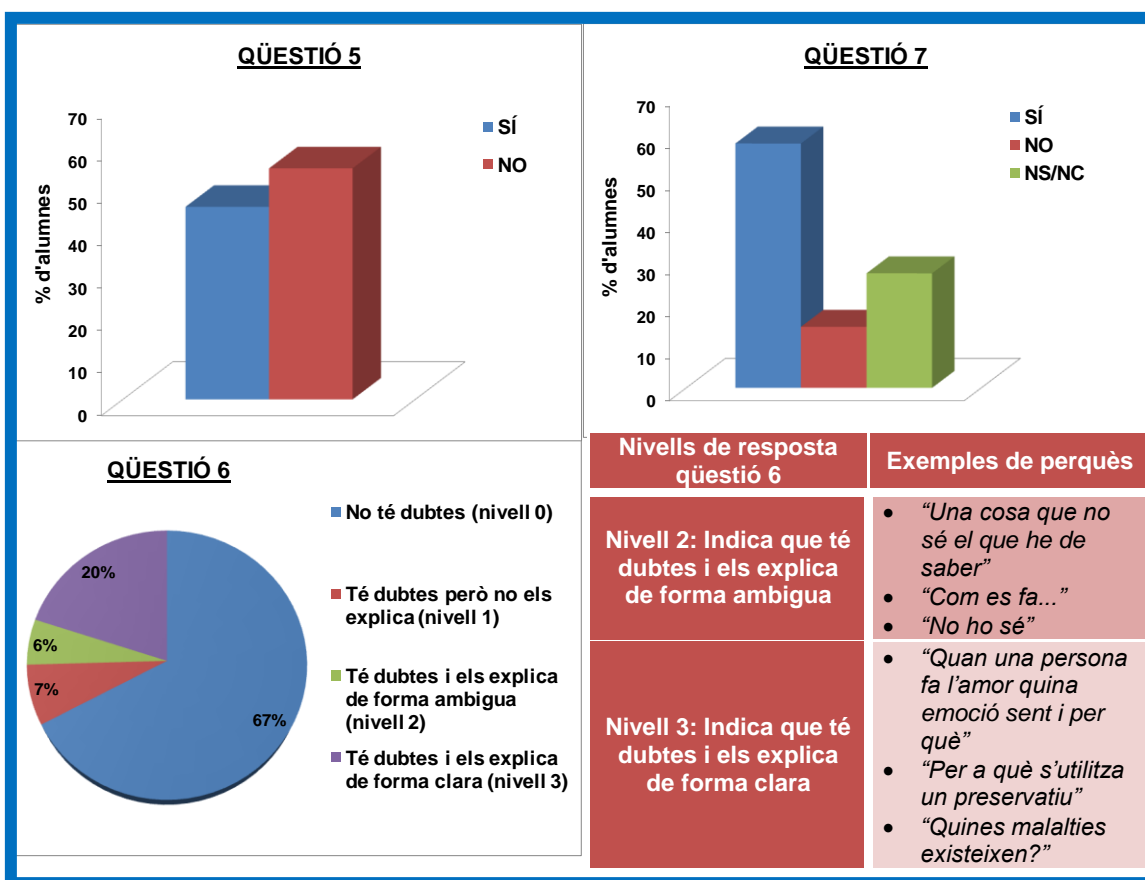
Observant els resultats de la Qüestió 1: Saps el què és la sexualitat humana? es veu que les respostes d'un 40 % dels alumnes enquestats ens indiquen que la hipòtesi inicial és vàlida, considerant-la com un acte per reproduir-se. A més, existeix un considerable 33 % dels alumnes que no saben donar una definició de sexualitat, mentre que un altre 18 % la donen d'una forma poc clara. Una mica preocupant pot ser el 2% d'alumnes que indiquen que és alguna cosa dolenta de la qual no s'ha de parlar molt. Així, només un 7 % dels alumnes menciona les paraules plaer o emocions per definir la sexualitat.

No obstant, un tant en contradicció amb els resultats anteriors, les respostes a les qüestions 2 i 3 demostren que quan s'ofereix als alumnes unes afirmacions clares referents a què representa la sexualitat, aquests són capaços d'identificar si hi estan d'acord o no i la seva opinió va molt en acord amb la definició real d'aquest concepte. Així, quan se'ls proposa que indiquin si consideren que l'afirmació *La sexualitat és alguna cosa només física i serveix només per reproduir-se, no té res a veure amb els sentiments* (qüestió 2), quasi un 40 % dels alumnes no hi està gens d'acord, contraposant-se aquests resultats als de la qüestió 1. A més, davant l'afirmació *La sexualitat es relaciona amb les emocions i els sentiments de les persones, així com també amb la comunicació amb els altres* (qüestió 3), quasi un 35 % dels alumnes indica que hi està molt d'acord. Aquests resultats, aparentment contradictoris amb els anteriors, podrien explicar-se des del punt de vista que quan s'ofereix una definició completa de sexualitat, els alumnes saben identificar-la com a vàlida o no. En canvi, quan se'ls demana que expliquin amb les seves paraules què representa sexualitat, la principal tendència és pensar en la part física de l'acte així com també amb la finalitat reproductora d'aquesta acció i sempre entre un home i una dona.

A la Qüestió 4: *Què entens tu per sexualitat?*, l'opció A (*Una característica natural de les persones*) ha estat la més marcada pels alumnes. No obstant, existeix una gran diferència en quant a freqüència de marcatge entre aquesta opció i la següent més marcada: B. *Una font de plaer*. A més, les opcions C (*Alguna cosa que només serveix per tenir fills*) i E (*Alguna cosa de la que no s'ha de parlar molt*) han estat marcades amb una freqüència superior que l'opció D (*Un aspecte important per una vida saludable*), la qual cosa resulta una mica preocupant. En quant a les respostes a la Qüestió 8: *Quines coses creus que influeixen en la forma de viure la sexualitat?*, les opcions B (*Les experiències viscudes en el passat*) i D (*L'estat físic*) han estat les menys marcades i només hi ha hagut uns cinc casos on totes les opcions han estat marcades, la qual cosa se podria considerar la resposta més encertada si es té en compte que totes les respostes oferides són factors influents importants.

Hipòtesi 2 → *Els adolescents d'aquest curs escolar tenen una informació difusa pel que fa a la idea de sexualitat, què representa aquest concepte i com els hi afecta a la seva vida personal. Així, els alumnes consideren que no saben tot el que necessiten sobre sexe i els hi agradaria que algú els pogués resoldre els seus dubtes.*

Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 5, 6 i 7

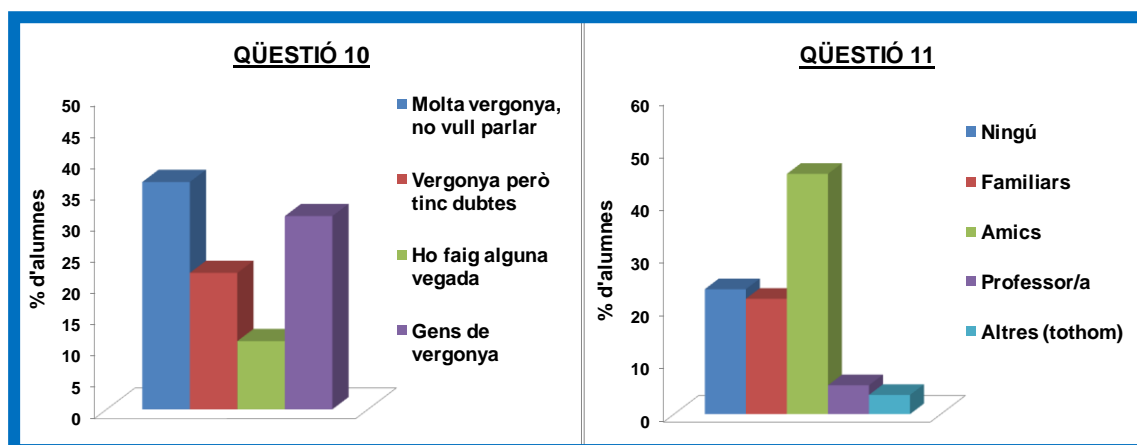
A partir dels resultats de la *Qüestió 5: Consideres que coneixes tot el que necessites sobre sexe?*, es pot veure que un 55 % dels alumnes indiquen que no coneixen tot el que necessiten sobre sexe, mentre que el 45 % restant assenyalen que sí. D'aquesta manera, sembla que es troba molt igualat el nombre d'alumnes que es sent preparat vers el tema i aquells que creuen que encara necessiten aprendre més coses. Si s'observen els resultats de la *Qüestió 6: Hi ha alguna cosa que t'agradaria saber sobre sexe i que ningú t'ha explicat?*, es pot veure que un 67 % dels alumnes indica que no té dubtes,

mentre que la resta indica que sí que en té, explicant-los de manera més o menys clara. Pocs han estat els alumnes que s'han atrevit a explicar els seus dubtes en aquest qüestionari, però algunes de les respostes que han cridat més l'atenció han estat les del tipus: “ quan una persona fa l'amor quina emoció sent i per què”, “per a què s'utilitza un preservatiu? ” i “quines malalties existeixen?”. Aquests dubtes plantejats demostren l'existència d'adolescents que no tenen clar per a què serveix un preservatiu i tampoc es senten assabentats front als riscos que comporta la pràctica de relacions sexuals. Finalment, amb la *Qüestió 7: Creus que és important resoldre aquests dubtes?*, es va veure que un 58 % dels alumnes considera que sí, un 15 % considera que no i un 27 % no ho té clar.

A priori, a partir dels resultats de la qüestió 5, es pot veure que la proporció d'alumnes que indica que ho sap tot sobre el tema és superior al que es podria esperar abans del qüestionari, de forma que deixaria la hipòtesi parcialment nul·la. No obstant, és important comparar aquests resultats amb els de la qüestió 6 i 7. Per un banda, alguns dels alumnes que van indicar que coneixien tot el que necessitaven sobre el tema a la qüestió 5, posteriorment van marcar que hi ha alguna cosa que els hi agradaria saber sobre sexe i que ningú els hi ha explicat a la qüestió 6. A més, per poder explicar que només un 33 % dels alumnes indica que té dubtes a la qüestió 6, tenint en compte que hi ha un 55 % que indica que no sap tot el que necessita sobre sexe, s'ha d'observar la taula de respostes de l'annex I. D'aquesta manera, això se pot explicar en veure que alguns dels alumnes que consideren que no coneixen tot el que necessiten sobre sexe, a continuació indiquen que no tenen dubtes sobre el tema. Finalment, encara que només un 33 % dels alumnes van indicar que tenien dubtes, un considerable 58 % indica que és important resoldre'ls a la qüestió 7. Aquests resultats demostren una falta de coherència i de sinceritat en el moment de respondre a la qüestió 5. D'aquesta manera, encara que amb aquests resultats no queda del tot clar si la hipòtesi inicial és totalment vàlida o invàlida, els resultats apunten, en general, a un cert grau de desconeixement i d'incertesa dels alumnes vers els propis coneixements i dubtes sobre el tema.

Hipòtesi 3 → *Els alumnes de primer d'ESO, en general, senten molta vergonya quan han de parlar de sexe i no s'atreveixen a parlar-ne amb ningú. Encara que la majoria tenen dubtes que els hi agradaria que algú els ajudés a resoldre, no s'atreveixen a parlar-ho amb ningú o com a molt ho parlen amb els amics.*

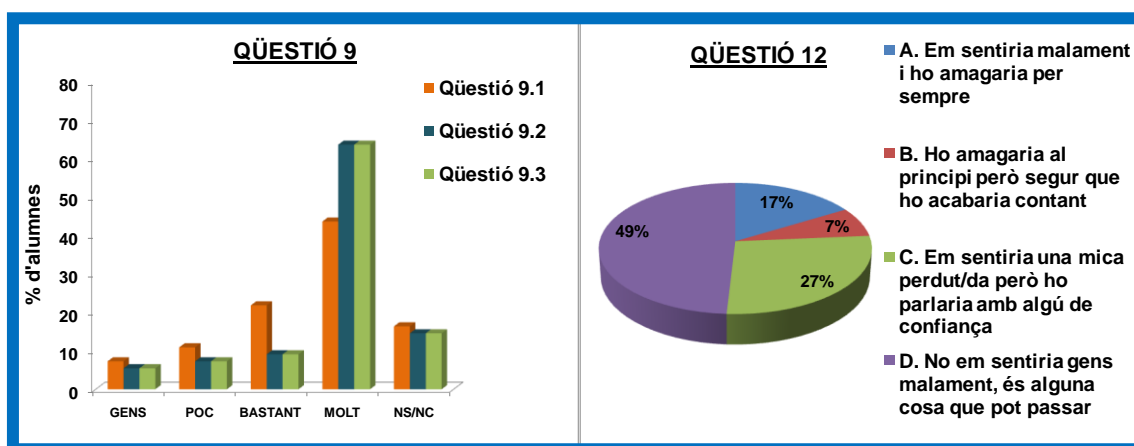
Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 10 i 11

A partir de les respostes a la Qüestió 10: *Què suposa per tu parlar de sexe?* i Qüestió 11: *Si alguna vegada tens un dubte sexual, amb qui ho parles?*, es pot observar que un 36 % dels alumnes declaren sentir molta vergonya i que no volen parlar amb ningú sobre aquest tema. D'altra banda, un 22 % dels alumnes indiquen que senten vergonya quan es tracta de parlar del tema però que tenen dubtes que voldria que algú els hi resolgués i un 11 % manifesta no sentir molta vergonya i parlar alguna vegada del tema. En contraposició, un 31 % dels alumnes enquestats indica que no sent gens de vergonya i que parla del tema sense problema. Quan es tracta de parlar del tema, un 45 % dels alumnes ho parlen amb els amics, un 22 % amb la família, un 5 % amb els professors i només un 4 % declara parlar-ho amb tothom. No obstant, un preocupant 24 % dels alumnes no ho parla amb ningú. Així, en general, es pot veure que la majoria d'alumnes senten vergonya en més o menys grau quan es tracta de parlar sobre el tema i que l'opció més votada és parlar-ho amb els amics, seguida de l'opció un tant preocupant de no parlar-ho amb ningú. D'aquesta manera, la hipòtesi inicial es podria considerar com a vàlida.

Hipòtesi 4 → *Els alumnes d'aquest curs escolar es torben confusos pel que fa a la idea de l'existència de sexualitat entre persones del mateix sexe. No saben identificar si es tracta de comportaments incontrolables, naturals i acceptables o bé si són comportaments que es poden controlar i haurien de ser evitats en tot cas. A més, quan s'imaginen a ells mateixos sentint atracció cap algú del mateix sexe senten confusió i tenen tendència a amagar aquesta atracció.*

Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 9 i 12

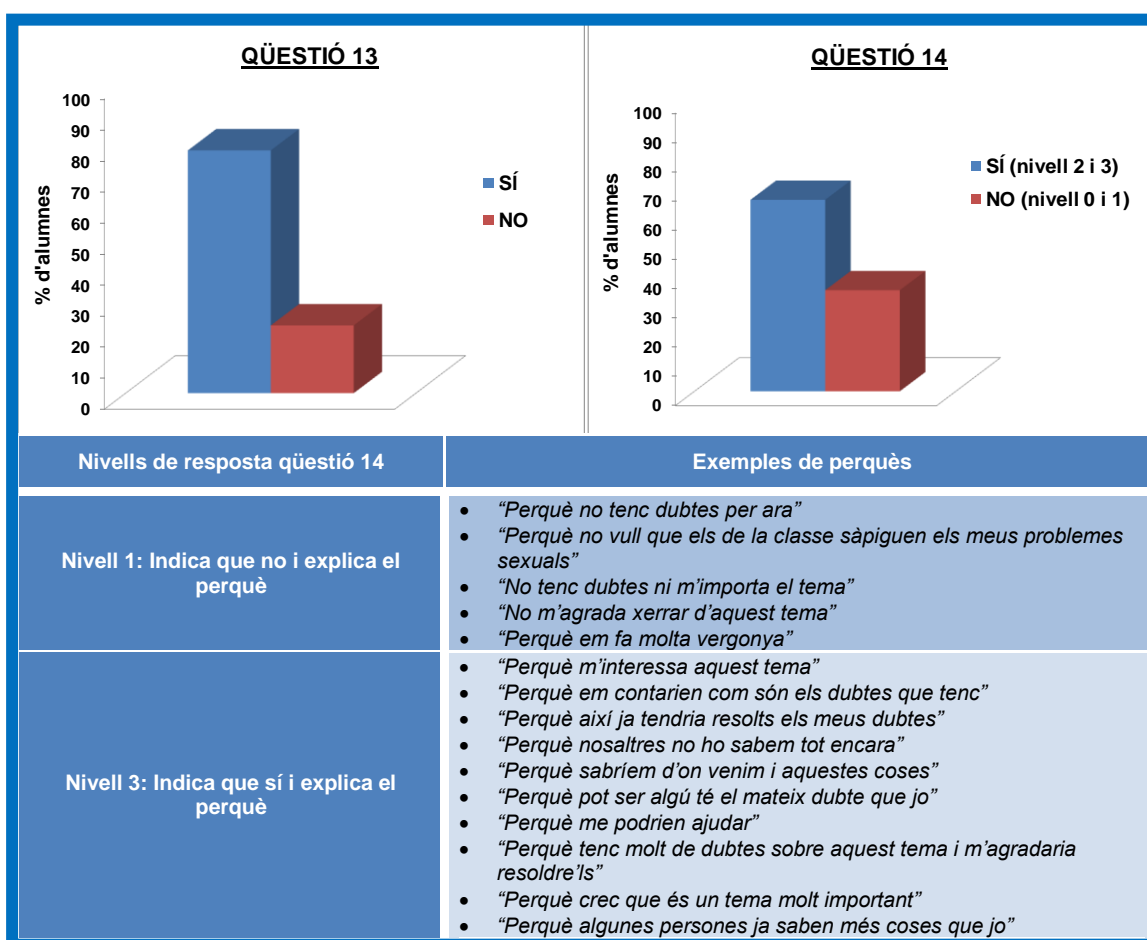

Quan se demana als alumnes que indiquin el seu grau d'acord amb les afirmacions 9.1: *Alguns homes es senten dones i algunes dones es senten homes. Això no és cap problema, és alguna cosa natural*, 9.2: *Podem sentir-nos atrets cap a persones del nostre mateix sexe o del sexe contrari i no és cap problema* i 9.3: *No podem controlar per quin sexe ens sentim atrets, no depèn de la nostra voluntat*, s'observa que la majoria d'ells s'hi mostra totalment d'acord amb totes elles. Aquestes respostes demostren la invalidesa de la hipòtesi inicial, demostrant així que els adolescents tenen una visió més oberta i un grau d'acceptació vers l'existència de sexualitat entre persones del mateix sexe molt superior a l'esperada. Aquesta idea queda reforçada amb les respostes de la Qüestió 12: *Imagina que un dia qualsevol descobreixes que et sents atret/a per una persona del teu mateix sexe. Aleshores, què faries?*, ja que quasi la meitat dels alumnes declaren que no es sentirien gens malament i que consideren que és alguna cosa que pot passar.

Hipòtesi 5 → La majoria dels alumnes de 1r d'ESO desitgen que es parli d'aquesta temàtica al seu curs. Es troben en una edat en què ja comencen a rebre molta informació difusa sobre el tema a través dels mitjans de comunicació, amics i familiars, entre d'altres, però no saben discernir entre informació útil i vàlida d'altra que és errònia. Així, creuen que si els docents els hi parlessin de sexe a classe podrien tenir una idea una mica més clara sobre el tema.

Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 13 i 14

Per testar aquesta darrera hipòtesi, se va demanar als alumnes si els agradaria que en el seu curs escolar se'ls parlés de sexe (qüestió 13) i si creien que d'aquesta manera resoldrien els seus dubtes (qüestió 14). Com a resultat, es pot observar que un 78 % d'ells van contestar que sí els hi agradaria, mentre que un 22 % van manifestar que no ho desitgen. D'aquesta manera,

considerant aquestes respostes, la hipòtesi inicial quedaria com a vàlida, ja que si bé no tots els alumnes van contestar afirmativament a aquesta pregunta, la gran majoria ho va fer. No obstant, també s'ha de tenir en compte que la meitat dels alumnes que van manifestar que no els agradaria parlar del tema a classe, de forma contrària, van declarar que si es parlés de sexe a classe podrien resoldre els seus dubtes. És interessant observar els motius que van expressar els alumnes referent a si parlar del tema a classe podria resoldre els seus dubtes o no. D'entre aquests, cal destacar respostes del tipus *“Perquè no vull que els de la classe sàpiguen els meus problemes sexuals”*, *“No m'agrada xerrar d'aquest tema”* i *“ Perquè em fa molta vergonya”*, com a exemples de resposta negativa a la qüestió 14. Aquestes respostes demostren un cert grau de rebuig vers al tractament obert d'aquest tema, sentint vergonya o por a que els companys de classe coneguin els seus dubtes personals.

Tenint en compte els resultats del qüestionari juntament amb tots els aspectes anteriorment esmentats, es pot considerar que s'ha arribat a un punt on s'ha de decidir si preferim que els joves que es troben en l'etapa de pubertat i adolescència trobin el seu propi camí dins la xarxa d'informació que ofereixen els mitjans de comunicació o inclús persones amb poc criteri moral o proporcionar una educació sexual clara, informada i basada en fets científics i sobretot inspirada en valors universals de respecte i drets humans (ONUSIDA, 2010). En vista de que els resultats de les enquestes d'una petita mostra d'alumnes que cursen el primer curs de l'ESO indiquen que la majoria desitgen i necessiten rebre informació certa i coherent sobre el tema, i sobretot per part de persones en les quals confien, sembla que l'opció més encertada és més que evident. Aleshores, aquí el paper dels docents adquireix una importància vital de la qual no ens podem desfer. Considerant tot això, a continuació es presenta un exemple d'unitat didàctica sobre sexualitat i reproducció humanes que es podria aplicar als alumnes de primer d'ESO. Aquesta proposta és simplement això, una proposta, de forma que no pretén ser una solució definitiva a la problemàtica descrita però sí una empenta més cap a la consecució d'una educació sexual el més sana possible en tots els aspectes.

2. DESENVOLUPAMENT DE LA PROPOSTA

Unitat didàctica: PER QUÈ NO PARLEM DE SEXE?

2.1 Introducció

La unitat didàctica (UD) que es presenta, “Per què no parlem de sexe?”, està dissenyada per ser impartida a 1r d’ESO. Malgrat estigui dissenyada pel curs esmentat, els conceptes impartits no es treballen a fons, de forma que es deixa marge per a que es pugui treballar de nou a 3r, ampliant una mica més la informació. Es preveu una dedicació total d’unes 10 sessions grupals i algunes sessions individuals. Es proposa que tant la sessió grupal 6 com les sessions individuals es desenvolupi en hores de tutoria. D’altra banda, seria ideal comptar amb l’ajuda del Departament d’Orientació (DO) en les sessions individuals i, opcionalment, en les sessions 1 i 6.

Amb aquesta unitat didàctica es pretén perseguir dos grans objectius que s’entremesclen entre sí al llarg de les sessions. El primer consisteix en transmetre als alumnes aquells coneixements i conceptes que els permetin entendre que es situen en l’etapa de l’adolescència i que a partir d’aquest moment experimentaran canvis físic i psicològics importants.

El segon gran objectiu, i al que es vol donar més importància, consisteix en tractar la sexualitat des del punt de vista de les emocions per tal de fer reflexionar als alumnes sobre els propis pensaments i poder detectar i desfer creences basades en la informació difusa que reben constantment del seu entorn. Aquest objectiu requerirà del suport del DO del centre, durant les sessions abans esmentades i sempre que la disponibilitat horària ho faci possible, degut a les implicacions emocionals i psicològiques que comporta la seva consecució. D’aquesta manera, es pretén animar als alumnes a realitzar un autoanàlisi amb la finalitat de que puguin identificar quines sensacions els provoca parlar sobre sexe i quines creences tenen sobre el tema.

2.2 Objectius

Al finalitzar aquesta unitat didàctica, l'alumne hauria de ser capaç de:

1. Identificar i acceptar com a normals els canvis físics i psicològics propis de la seva edat
2. Conèixer els caràcters sexuals femenins i masculins
3. Distingir les distintes parts de l'aparell reproductor femení i masculí, així com també saber quina és la seva funció des del punt de vista de la sexualitat
4. Saber definir el concepte de sexualitat com a alguna cosa en què intervenen les emocions i els sentiments i no només la part física del procés
5. Analitzar de forma crítica la informació dels mitjans de comunicació vers la sexualitat de les persones
6. Conèixer els riscos de les relacions sexuals no segures
7. Saber quina és la realitat de la societat actual pel que fa als drets i llibertats sexuals
8. Acceptar amb tota naturalitat la idea de l'existència de l'homosexualitat o altres tipus de sexualitat no heterosexuales
9. Adoptar una actitud crítica vers comportaments irrespectuosos per motius de discriminació sexual
10. Valorar la importància d'analitzar les pròpies creences i emocions vers la sexualitat

2.3 Continguts

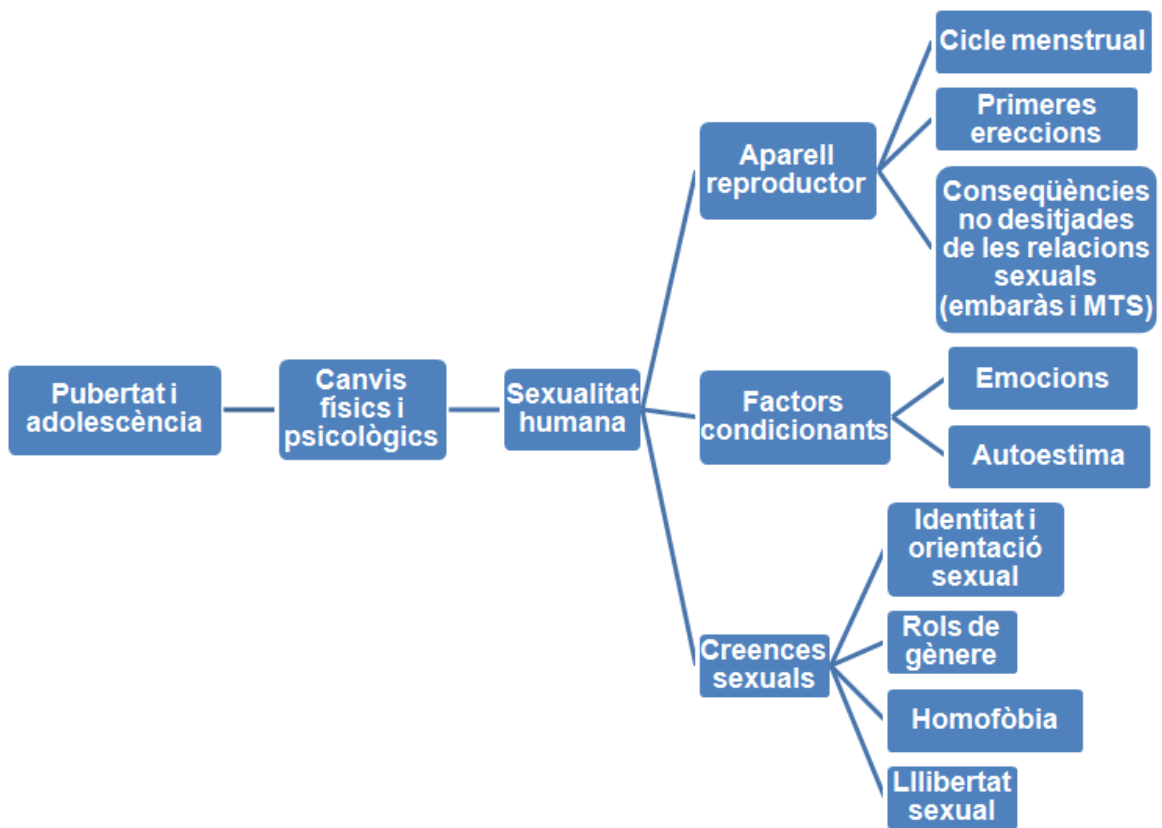
Els continguts de tipus conceptual, procedimental i actitudinal que es tracten en aquesta UD es recullen en la següent taula:

CONCEPTES	PROCEDIMENTS	ACTITUDS
C1 – Pubertat i adolescència	P1 - Observació i anàlisi de l'etapa de la vida compresa entre els 11 i els 18 anys	A1 - Conscienciació sobre els propis canvis físics i psicològics
C2 – Canvis físics i psicològics de la pubertat i l'adolescència	P2 – Observació i anàlisi dels canvis físic i psicològics propis de l'adolescència	A2 - Valoració de la importància d'analitzar les pròpies emocions i creences
C3 – Cicle menstrual	P3 – Autoreflexió i conscienciació sobre la pròpia estima i creences sexuals	A3 - Conscienciació sobre els propis dubtes sexuals
C4 – Primeres ereccions	P4 – Debat i resolució de problemes en grup	A4 - Valoració del treball cooperatiu en grup
C5 – Aparell reproductor	P5 - Escenificació d'una situació real relacionada amb embaràs no desitjat, MTS i mètodes anticonceptius	A5 – Valoració del preservatiu com a l'únic mètode anticonceptiu que pot protegir de les malalties de transmissió sexual (MTS)
C6 – Conseqüències no desitjades de les relacions sexuals (embaràs i MTS)	P6 – Anàlisi dels missatges que rebem en relació als rols de gènere	A6 - Conscienciació sobre l'ús dels mètodes anticonceptius
C7 – La sexualitat humana	P7 - Debat sobre l'homofòbia i llibertat sexual	A7 - Increment de la pròpia estima
C8 – Factors que condicionen la sexualitat		A8 - Enfortiment del sentiment de grup
C9 – Emocions associades a la sexualitat		A9 - Desenvolupament d'una actitud crítica front els mitjans de comunicació

C10 – Autoestima	A10 - Valoració de la importància d'analitzar els missatges que rebem
C11 – Rols de gènere	A11 - Conscienciació sobre la realitat sexual de la societat actual
C12 – Identitat sexual	A12 - Acceptació de la pròpia realitat sexual
C13 – Orientació sexual	A13 - Reconeixement de la discriminació sexual
C14 – Homofòbia	A14 - Reconeixement de la llibertat sexual
C15 – Llibertat sexual	

Taula 1: Recull dels continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals

2.4 Mapa conceptual

2.5 Seqüenciació dels continguts

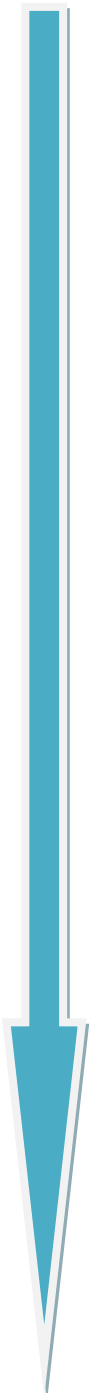
Per seqüenciar els continguts d'aquesta UD s'ha seguit un model basat en la psicologia pròpia dels alumnes per tal de facilitar el seguiment i l'aprenentatge. D'aquesta manera, es parteix dels conceptes més concrets per arribar als més abstractes. Queda argumentat així que es comenci la UD parlant dels canvis físics i psicològics de l'adolescència, dels caràcters sexuals i del cicle menstrual. Els conceptes d'embaràs no desitjat, malalties de transmissió sexual i mètodes anticonceptius també formarien part d'aquest conjunt de conceptes més concrets. Seguidament, es comencen a tractar temes més abstractes com les emocions associades a la sexualitat, els factors que condicionen la vida sexual, l'autoestima, els rols de gènere i les identitats i orientacions sexuals, entre d'altres.

La realitat de l'etapa en la que es troben els adolescents els apropa als canvis físics i psicològics que estan experimentant, de forma que són coneixements propers a la seva vida diària. També se'ls parla de conceptes que els seran d'utilitat en un futur pròxim, tals com entendre com prevenir un embaràs no desitjat, quines són les malalties de transmissió sexual a les quals es troben exposats i quins són els mètodes que existeixen per evitar-les. Es pot diferenciar un altre conjunt de conceptes referents a les emocions que acompanyen la sexualitat, de forma que es pretén que prenguin consciència de que es tracta d'un tema del qual és necessari parlar amb normalitat i és important que identifiquin què senten.

El caràcter moral d'aquesta UD es deixa veure quan es passa a parlar de conceptes com els rols de gènere, identitat, orientació, drets i llibertat sexuals i homofòbia. Tots aquests temes són tractats des d'un punt de vista analític i crític, de forma que en tot moment es transmet als alumnes que és important mantenir una mentalitat oberta i rebutjar en tot moment els estereotipus que s'han considerat correctes fins al moment. A continuació es presenta l'esquema de la seqüenciació dels continguts conceptuals, procediments i actitudinals que segueix aquesta UD:

CONCEPTES	PROCEDIMENTS	ACTITUDS
C1 – Pubertat i adolescència	P1 - Observació i anàlisi de l'etapa de la vida compresa entre els 11 i els 18 anys	
C2 – Canvis físics i psicològics de la pubertat i l'adolescència	P2 – Observació i anàlisi dels canvis físic i psicològics propis de l'adolescència P4 – Debat i resolució de problemes en grup	A1 - Conscienciació sobre els propis canvis físics i psicològics A4 - Valoració del treball cooperatiu en grup
C3 – Cicle menstrual		
C4 – Primeres ereccions		
C5 – Aparell reproductor	P4 – Debat i resolució de problemes en grup	A4 - Valoració del treball cooperatiu en grup
C6 – Conseqüències no desitjades de les relacions sexuals (embaràs i MTS)	P5 - Escenificació d'una situació real relacionada amb embaràs no desitjat, MTS i mètodes anticonceptius	A5 – Valoració del preservatiu com a l'únic mètode anticonceptiu que pot protegir de les malalties de transmissió sexual (MTS) A6 - Conscienciació sobre l'ús dels mètodes anticonceptius
C7 – La sexualitat humana	P3 – Autoreflexió i conscienciació sobre la pròpia estima i creences sexuals	A2 - Valoració de la importància d'analitzar les pròpies emocions i creences A3 - Conscienciació sobre els propis dubtes sexuals
C8 – Factors que condicionen la sexualitat		A2 - Valoració de la importància d'analitzar les pròpies emocions i creences
C9 – Emocions associades a la sexualitat		A2 - Valoració de la importància d'analitzar les pròpies emocions i creences

C10 – Autoestima	P3 – Autoreflexió i conscienciació sobre la pròpia estima i creences sexuals	A7 - Increment de la pròpia estima A8 - Enfortiment del sentiment de grup
C11 – Rols de gènere	P6 – Anàlisi dels missatges que rebem en relació als rols de gènere	A9 - Desenvolupament d'una actitud crítica front els mitjans de comunicació A10 - Valoració de la importància d'analitzar els missatges que rebem
C12 – Identitat sexual		A11 - Conscienciació sobre la realitat sexual de la societat actual A12 - Acceptació de la pròpia realitat sexual
C13 – Orientació sexual		A11 - Conscienciació sobre la realitat sexual de la societat actual A12 - Acceptació de la pròpia realitat sexual
C14 – Homofòbia	P7 - Debat sobre l'homofòbia i llibertat sexual	A13 - Reconeixement de la discriminació sexual A11 - Conscienciació sobre la realitat sexual de la societat actual A12 - Acceptació de la pròpia realitat sexual
C15 – Llibertat sexual	P7 - Debat sobre l'homofòbia i llibertat sexual	A14 - Reconeixement de la llibertat sexual A11 - Conscienciació sobre la realitat sexual de la societat actual A12 - Acceptació de la pròpia realitat sexual

Taula 2: Seqüenciació dels continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals

2.6 Disseny i seqüenciació de les activitats

A continuació es presenta una relació de 17 activitats de diferent tipus que conformen la UD proposada, distribuïdes en 10 sessions grupals i algunes sessions individual en col·laboració amb el DO, que poden realitzar-se en hores de tutoria. Per a cada una de les activitats s'especifica el tipus, la durada, l'espai, els recursos i la gestió d'aula o metodologia que s'empren per desenvolupar-la. A més, també s'indica si és avaluada i la rúbrica o graella d'avaluació es pot trobar a l'apartat *2.7 Mètodes i instruments d'avaluació* d'aquesta proposta.

La metodologia que es proposa per impartir aquesta UD es basa en un model que pretén fer reflexionar a l'alumne. D'aquesta manera, els conceptes i continguts que es volen transmetre no s'han d'entendre només des del punt de vista d'una definició objectiva sinó que es pretén que l'alumne es quedi amb una sensació general d'haver tingut l'oportunitat d'aturar-se a reflexionar sobre una temàtica que, o bé encara no se n'ha parlat molt dins la seva família o cercle d'amistats, o en cas que se n'hagi parlat, ha rebut una informació poc clara de forma que té considerables dubtes. Les competències que es tracten són socials i cíviques, consciència i expressions culturals, digital, autonomia i iniciativa personal, a banda de competències bàsiques en ciència.

Algunes de les activitats d'aquesta UD estan destinades a enfortir les relacions dels alumnes entre ells així com a augmentar la seguretat en ells mateixos. Establir un ambient de confiança dins l'aula és important per tal que els alumnes percebin els conceptes treballats com a eines útils en el seu present com a adolescents. Per aquest motiu, seria ideal la col·laboració del DO per dur-les a terme, de forma que es tracta d'una UD interdepartamental. El motiu d'implicar aquest departament es basa en què les eines de les que disposen el personal d'aquest departament pot ajudar considerablement a la consecució del principal objectiu d'aquesta UD, que és el de fer reflexionar els alumnes. No obstant, en cas que no sigui possible la participació del DO, el/la professor de biologia no hauria de presentar majors problemes per desenvolupar l'activitat.

SESSIÓ 1. PRESENTACIÓ DE LA UD: PER QUÈ NO PARLEM DE SEXE?

Activitat 1. Presentació de la UD: Per què no parlem de sexe?	
Tipus d'activitat	Motivació
Durada	10 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Support electrònic per projectar el següent vídeo: https://www.youtube.com/watch?v=5wtST1Mh9Ms (1'50")
Gestió d'aula/metodologia	Alumes i professor/a observen el vídeo projectat Professor/a posa els alumnes en context
Descripció de l'activitat	
<p>S'inicia la sessió projectant un vídeo que parla sobre els canvis propis de la pubertat i adolescència, els quals els alumnes es troben experimentant o ho faran en un futur molt pròxim. En el vídeo es relacionen aquests canvis amb la sexualitat, tot exposant que el sexe és alguna cosa natural i important per a una vida equilibrada. No obstant, s'explica que el fet de mantenir relacions sexuals requereix d'una maduresa que s'ha d'adquirir amb el temps ja que pot dur conseqüències importants si no es prenen les decisions adequades o si no es disposa de tota la informació. Amb aquest vídeo es pretén que els alumnes s'identifiquin amb el que es mostra, arribant així a la seva realitat actual i captant la seva atenció.</p> <p>Després de la projecció, el/la professor/a posa els alumnes en el context de la UD que es troben a punt de començar, comentant que es parlarà dels canvis que estan experimentant i com aquests es troben relacionats amb la sexualitat.</p> <p>A continuació el/la professor/a crea grups de quatre alumnes i explica que treballaran d'aquesta forma en algunes activitats de la UD. Els grups es formen per poder aplicar tècniques de treball cooperatiu, prioritzant així l'heterogeneïtat dels grups, formats per alumnes amb interessos i aptituds distintes.</p> <p>Finalment, se'ls explica que al final de la UD haurien de ser capaços de respondre a la pregunta: què és el més important a l'hora de practicar sexe? La resposta a aquesta pregunta es troba en una capsula de cartó tancada que obriran durant la darrera sessió.</p>	

Activitat 2. Dinàmica de grup A: cercle de sinceritat – possible col·laboració amb el Departament d'Orientació (DO)	
Tipus d'activitat	Motivació
Durada	40 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Una pilota
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes asseguts en cercle responen preguntes quan se'ls llança la pilota
Descripció de l'activitat	
<p>Per finalitzar la sessió, se'ls explica el funcionament del <i>Cercle de Sinceritat</i> que realitzaran tot seguit i se'ls demana màxima participació. La idea d'aquesta dinàmica és començar la UD creant un ambient de confiança per tractar temes dels quals és més fàcil parlar-ne si senten que es troben en un entorn segur. En tot cas, se'ls recorda que no estan obligats a explicar cap intimitat, ja que aquest no és l'objectiu, sinó resoldre possibles dubtes. La dinàmica comença amb els alumnes asseguts en forma de cercle, uns mirant-se amb els altres. Els responsables de dirigir l'activitat (professor/a i/o membre del DO*) realitzen les següents preguntes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què suposa per tu parlar de sexe? - Et fa vergonya parlar de sexe? - Consideres que saps tot el que necessites sobre sexe? <p>Després de cada pregunta, es llança la pilota cap a un dels alumnes i el que l'agafa ha de contestar. A continuació, llança la pilota a un altre company per tal que aquest la contesti. Així fins que tots els alumnes han contestat.</p> <p>Finalment, se'ls explica que durant totes les sessions disposaran d'una bústia oberta a possibles preguntes que puguin anar sorgint i que no vulguin formular en veu alta. Aquesta bústia consisteix en una capsa de cartó tancada situada sobre la taula del/de la professor/a i els dubtes dipositats en aquesta seran resolts a la darrera sessió de la UD. En tot moment se'ls anima a participar anònimament en aquesta bústia i se'ls incita a que aprofitin aquesta oportunitat. Tot i que seran ells mateixos els encarregats de respondre als dubtes dipositats en la capsa, no se'ls ho indica per evitar condicionar la seva conducta.</p>	

SESSIÓ 2. PUBERTAT I ADOLESCÈNCIA: CANVIS FÍSICS I PSICOLÒGICS EL CICLE MENSTRUAL I LES PRIMERES ERECCIONS

Activitat 3. Els canvis físic i psicològics de la pubertat	
Tipus d'activitat	Motivació i desenvolupament
Durada	5 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Suport electrònic per projectar els següents vídeos: https://www.youtube.com/watch?v=3TsXWpHHcfs (1'32") https://www.youtube.com/watch?v=I33XZjVgTCk (1'14") https://www.youtube.com/watch?v=0mzlr2FR4Vo (1'21")
Gestió d'aula/metodologia	Alumes i professor/a observen el vídeo projectat
Descripció de l'activitat	
<p>Per posar els alumnes en context, s'inicia la sessió projectant una sèrie de vídeos que parlen sobre els canvis que ocorren durant la pubertat, tot tractant aquesta etapa com a alguna cosa natural i indicant que és quan les hormones comencen a canviar. Tot i així, tots som diferents i alguns comencen la pubertat un poc abans i altres després, tot remarquant que és important disfrutar dels canvis del cos sense avergonyir-se. Amb aquesta activitat, es pretén que els alumnes s'identifiquin amb el que es mostra, arribant així a la seva realitat actual i captant la seva atenció.</p>	

Activitat 4. Dinàmica de grup B: quins canvis experimentam?	
Tipus d'activitat	Síntesi
Durada	25 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Paper, llapis i pissarra
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes formen grups de 4 per elaborar una llista i el/la professor/a l'anota a la pissarra.
Descripció de l'activitat	
<p>A continuació, es demana als alumnes que s'asseguin pròxims als seus companys de grup, formats a la primera sessió. A continuació, els grups han d'elaborar una llista dels canvis físic i psicològics que creuen que s'experimenten durant la pubertat i poden ser tant propis de nines, de nins com d'ambdós. Aquests poden ser canvis que coneixen perquè els estan experimentant en el present o perquè han sentit parlar d'ells.</p>	

Per dur a terme aquesta tasca, utilitzen la tècnica de treball cooperatiu del *foli giratori*. Per això, un membre de l'equip comença a escriure la seva aportació en un foli i en acabar el passa al company del costat seguint la direcció de les agulles del rellotge per tal que escrigui la seva aportació a la llista i així successivament fins que tots els membres de l'equip han participat. L'única norma que existeix és que no es poden repetir els ítems de la llista, de manera que quan un alumne realitza la seva aportació la resta de companys han d'estar pendents i pensar alternatives distintes al que ja ha estat escrit al foli per quan arribi el seu torn d'escriure. A més, si alguna aportació realitzada es posa en dubte per part d'algun dels membres de l'equip, es procedeix a debatre entre tots si s'elimina o es deixa a la llista. D'aquesta manera, tot l'equip es fa responsable del que s'ha escrit a la llista.

Mentre els alumnes realitzen aquesta activitat, el/la professor/a dibuixa una graella a la pissarra de dues columnes: una de canvis físics i una altra de canvis psicològics. Una vegada tots els grups han realitzat la seva llista, un representant de cada grup llegeix la llista de canvis que han elaborat i es decideix, entre tot el grup de classe, a quina de les dues columnes pertany el canvi que el company ha proposat, així com també si es tracta d'un canvi masculí, femení o d'ambdós sexes (això es pot indicar entre parèntesi al costat de cada ítem de la llista). D'aquesta manera, el/la professor/a va anotant els canvis a la pissarra en la columna que li pertany.

Si en acabar la ronda de representants de grup queda algun canvi important per anotar, el/la professora procedirà a anotar-ho. Possiblement els canvis que faltin per anomenar siguin de caire psicològic i és convenient completar la llista amb aquells canvis comportamentals que caracteritzen aquesta etapa, tot demanant si els han experimentat alguna vegada. D'aquesta manera, s'acaba l'activitat donant importància al canvis que no sempre es veuen, és a dir, aquells que no són físics.

Aquesta activitat es valora amb una graella d'observació i una de coavaluació (veure apartat 2.7 *Mètodes i instruments d'avaluació*).

Activitat 5. El cicle menstrual i les primeres ereccions	
Tipus d'activitat	Desenvolupament
Durada	20 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Presentació de diapositives de la sessió 2 (veure annex II) en suport electrònic
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes asseguts debaten sobre el cas que se'ls presenta
Descripció de l'activitat	
<p>Es projecta la diapositiva A. Aquesta consisteix en un text escrit per una adolescent que ha experimentat la menstruació per primera vegada. Aquesta al·lota es troba una mica perduda i escriu el que sent durant aquesta etapa i els dubtes que està experimentant. A partir d'aquesta història, es vol posar en context als alumnes pel que fa al cicle menstrual femení. Mitjançant un diàleg iniciat pel/per la professor/a s'intenta donar resposta a les preguntes del text.</p> <p>A continuació, es passa a la diapositiva B, que representa el cicle reproductor femení de forma esquemàtica. L'objectiu d'aquesta imatge no és explicar les fases del cicle reproductor femení en detall, sinó el que es vol és enfocar aquest cicle des d'un punt de vista pràctic. Així, per exemple s'explica el perquè del sagnat i de la seva duració així com també de les molèsties físiques que es senten.</p> <p>Tot seguit es presenta el cas exposat en la diapositiva C, que consisteix en un text que explica els pensaments d'un noi adolescent que ha experimentat les primeres ereccions. Com en l'anterior text, es demostra que presenta dubtes sobre el tema. D'aquesta manera, s'inicia una conversa amb els alumnes per tal de donar resposta a les preguntes del noi, demanant en tot cas la seva opinió per arribar a la resposta adequada amb ajuda del/de la professor/a.</p> <p>La darrera diapositiva, la D, pretén servir com a suport gràfic per donar explicació al fenomen de l'erecció, així com també a la sortida d'esperma durant les ejaculacions. Una vegada més, es pretén donar una explicació superficial i pràctica, de forma que no s'explicaran processos complexos tals com la formació d'esperma així com tampoc les glàndules que participen en el procés.</p>	

SESSIÓ 3. APARELLS REPRODUCTORS FEMENÍ I MASCULÍ

Activitat 6. Dinàmica de grup C: aparells reproductors femení i masculí	
Tipus d'activitat	Desenvolupament
Durada	30 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Fitxes A.1 i A.2 (veure annex II) i pissarra digital
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes treballen de forma individual, en grup i amb la pissarra digital
Descripció de l'activitat	
<p>Es lliura la fitxa A.1 (aparell reproductor femení) a la meitat dels alumnes i a l'altra meitat la fitxa A.2 (aparell reproductor masculí). Durant 5 minuts, els alumnes treballen de forma individual intentant emplenar el màxim nombre de noms de les parts que reconeixen. A continuació, els alumnes que han omplert la fitxa A.1 es junten entre sí i posen en comú totes les respostes fins arribar a un consens i tenir una sola resposta final. El mateix realitzen els alumnes que han omplert la fitxa A.2. A continuació, un representant de cada un dels dos grups es disposa a la pissarra digital de l'aula per tal de resoldre l'activitat. La solució exposada per cada representant serà la que el grup considera més correcta. El/la professor/a corregeix les respostes errònies en cas que n'hi hagi i realitza els comentaris pertinents.</p> <p>La finalitat d'aquesta activitat és saber si els alumnes coneixen la terminologia en relació als aparells reproductors. El principal problema que s'observa amb aquest tipus d'activitats és que empren paraules d'argot per referir-se a aquestes parts o desconeixen el seu nom en el cas dels genitals interns. Tot i que aquesta dinàmica pot conduir a una certa inquietud general degut a que els alumnes han de parlar de forma directa sobre els òrgans sexuals, el/la professor/a ha d'intentar en tot moment normalitzar la situació i desdramatitzar possibles reaccions exagerades de vergonya. D'aquesta manera, aquesta activitat es converteix en una oportunitat per a que els alumnes perdin la por a visualitzar d'una manera bastant directa com són els seus propis cossos.</p> <p>La realització d'aquesta activitat s'avalua mitjançant una graella d'observació i una de coavaluació (veure apartat 2.7 <i>Mètodes i instruments d'avaluació</i>).</p>	

Activitat 7. Dinàmica de grup D: <i>RolePlay</i> sobre embaràs no desitjat, MTS i mètodes anticonceptius (part 1)	
Tipus d'activitat	Motivació, desenvolupament i aplicació
Durada	20 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Guió del <i>RolePlay</i> (veure annex II)
Gestió d'aula/metodologia	El/la professor/a explica el funcionament de l'activitat i els alumnes treballen de forma individual i en grup
Descripció de l'activitat	
<p>A continuació, es procedeix a explicar el funcionament d'una activitat que es desenvoluparà en la següent sessió. Es tracta d'una activitat en la qual els alumnes hauran de desenvolupar un paper en forma d'una petita escena teatral. Per això, es distribueixen els alumnes en els grups formats a la primera sessió i s'assigna a cada un dels membres un paper d'entre els següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metge/metgessa - Infermer/a - Pacient - Familiar del pacient <p>Tot seguit, a cada un dels grups se'ls entrega un guió distint d'entre els vuit que hi ha preparats. El guió representa una situació en la qual un pacient adolescent acudeix al metge acompanyat d'un familiar per tal de resoldre alguns dubtes relacionats amb embaràs no desitjat, malalties de transmissió sexual o mètodes anticonceptius. Una vegada en disposició del guió i durant el temps que resta per acabar la sessió, cada alumne treballarà de forma individual durant un temps per aprendre el que ha de dir el seu personatge. Una vegada han llegit algunes vegades el paper que li ha tocat desenvolupar, es pot ajuntar amb el seus companys de grup per practicar el diàleg entre tots. Se'ls comunica que a la següent sessió hauran de representar l'escena davant els seus companys i que no podran disposar del guió per a fer-ho, tot i que tindran una mica de temps per practicar abans de l'exposició. Es tracta de diàlegs molt senzills, de forma que no tindran dificultats per memoritzar-los i això farà l'activitat més real, encara que avaluar si han memoritzat correctament el seu paper no és l'objectiu d'aquesta activitat.</p>	

SESSIÓ 4. EMBARÀS NO DESITJAT, MALALTIES DE TRANSMISSIÓ SEXUAL (MTS) I MÈTODES ANTICONCEPTIUS

Activitat 7. Dinàmica de grup D: <i>RolePlay</i> sobre embaràs no desitjat, MTS i mètodes anticonceptius (part 2)	
Tipus d'activitat	Motivació, desenvolupament i aplicació
Durada	40 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Guió del <i>RolePlay</i> (veure annex II)
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes representen el seu <i>RolePlay</i> en grups, la resta de companys observen
Descripció de l'activitat	
<p>A l'inici de la sessió, es deixa temps per tal que els grups repassin el diàleg. A continuació, cada grup disposa de 5 minuts per representar la seva escena. Per això, es situen al davant de l'aula i es disposen al voltant d'una taula de forma que els que representen el metge o la metgessa i l'infermer o la infermera es troben a un costat i els que representen el pacient i el familiar a l'altre. L'objectiu és que els alumnes vegin els seus companys representar una situació real per tal d'aprendre d'una manera divertida i entretinguda.</p> <p>Aquesta activitat s'avalua amb una graella d'observació i una de coavaluació (veure apartat 2.7 <i>Mètodes i instruments d'avaluació</i>).</p>	

Activitat 7. Dinàmica de grup D: <i>RolePlay</i> sobre embaràs no desitjat, MTS i mètodes anticonceptius (part 3)	
Tipus d'activitat	Síntesi
Durada	10 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Pissarra i guix
Gestió d'aula/metodologia	El/la professor/a estableix una conclusió de l'activitat
Descripció de l'activitat	
<p>Al finalitzar les representacions, el/la professor/a realitza una reflexió final dient que si tenen relacions sexuals completes cal emprar el preservatiu per ser el més adequat per la seva edat i l'únic que protegeix de malalties. A continuació, mitjançant un dibuix a la pissarra, el/la professor/a explica quina és la manera correcta d'emprar un preservatiu donant les instruccions bàsiques d'ús.</p>	

SESSIÓ 5. RELACIONS SEXUALS: REPRODUCCIÓ I SEXUALITAT HUMANES. FACTORS QUE INFLUEIXEN EN LA SEXUALITAT. EMOCIONS I AUTOESTIMA

Activitat 8. Relacions sexuals: reproducció i sexualitat humanes	
Tipus d'activitat	Desenvolupament i aplicació
Durada	30 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Presentació de diapositives de la sessió 5 (veure annex II) en suport electrònic
Gestió d'aula/metodologia	Professor/a i alumnes conversen sobre el cas que es presenta
Descripció de l'activitat	
<p>Es comença la sessió projectant unes imatges que representen el cos d'una dona i d'un home, així com també de l'aparell reproductor femení i masculí (diapositiva A). A continuació, el/la professor/a demana als alumnes quines parts del cos creuen que intervenen en una relació sexual. Els alumnes aixequen la mà per donar resposta i la professora les va anotant a la pissarra.</p> <p>A continuació, es projecten dues imatges, una d'elles representa una dona embarassada mentre que l'altra fa referència a una situació d'intimitat entre dues persones (diapositiva B). Tot seguit, es demana als alumnes quina de les dues imatges creuen que representa millor una relació sexual. S'espera la resposta dels alumnes per tot seguit argumentar que les relacions sexuals realment poden implicar les dues imatges. La de la dona embarassada representa la reproducció, que és l'acte físic de produir descendència i que és necessària l'existència d'una relació sexual per a que sigui possible. Per una altra banda, s'indica que les relacions sexuals no només presenten aquesta finalitat i que a l'edat a la que es troben actualment no han d'entendre les relacions sexuals des d'un punt de vista reproductiu. D'aquesta manera es fa referència a la fotografia de la situació íntima tot introduint el concepte de sexualitat.</p> <p>A partir d'aquí, es torna a la llista de parts del cos que s'ha elaborat prèviament per remarcar que òrgans que no han anomenat, tals com el cervell, la pell, l'olfacte, la vista, el gust, etc. hi tenen molt a veure en la sexualitat, ja que és on</p>	

neixen les emocions i el plaer que s'experimenta durant les relacions sexuals. Aquestes parts del cos sovint són oblidades quan es pensa en el sexe, considerant així que l'acte sexual consisteix bàsicament en la penetració sexual entre un home i una dona.

En aquest context, es pot parlar de les pràctiques sexuals entre persones del mateix sexe, com a exemple clar de que les relacions sexuals no tenen com a finalitat única el fet de produir descendència sinó el de sentir-se estimats i agradats per part d'aquelles persones que ens agraden.

A partir d'aquí també es pot parlar de les pràctiques sexuals que poden dur a terme a la seva edat i que no comporten cap risc ja que no contempen la penetració, com poden ser besades, carícies, massatges i altres comportaments sempre i quan les persones implicades hi estiguin d'acord. L'objectiu és fer-los sentir còmodes amb els seus desitjos.

En aquest punt es pot parlar una mica de la masturbació, tot donant a entendre que és alguna cosa natural de la qual no s'han d'averkonyir i que és bo que coneguin el seu cos i que l'estimin tal qual és. És important transmetre'ls la idea de que encara que sentiran a dir per part d'algunes persones que fer-ho és alguna cosa bruta, no ho és sinó que és una manera completament saludable i segura de gaudir del propi cos.

Activitat 9. Factors que influeixen en la sexualitat. Emocions i autoestima	
Tipus d'activitat	Desenvolupament i aplicació
Durada	20 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Presentació de diapositives de la sessió 5 (veure annex II) en suport electrònic
Gestió d'aula/metodologia	Professor/a i alumnes conversen sobre el cas que es presenta
Descripció de l'activitat	
A continuació, es projecten una sèrie d'imatges que fan referència a factors que poden influir en la manera d'entendre la sexualitat (diapositiva C). Es demana als alumnes que indiquin a quins factors es refereixen els imatges i si	

consideren que són importants o no. Aquesta informació es va perfilant a través de les respostes dels alumnes, que en tot cas són corregides pel/per la professor/a. Després de reconèixer els factors que influeixen, es remarca la importància d'adonar-se'n de que la majoria dels factors influents estan molt relacionat amb les emocions.

A partir d'aquí, es comença a parlar de que la sexualitat es troba molt connectada amb el que sentim i que aquests sentiments poden ser agradables o desagradables, en funció de la situació a la qual ens exposem o ens vegem involucrats (diapositiva D). Davant sentiments agradables, han de saber gaudir de la situació sense por ni remordiments. Per altra banda, quan una situació els provoca sentiments de rebuig estan en el seu dret de dir no i han de saber dir-ho sense por. D'aquesta manera, es vol transmetre als alumnes que la sexualitat no és només alguna cosa física com ells probablement l'entenen, sinó que han de ser molt conscients de totes aquelles sensacions i emocions que els desperta quan es parla del tema o respecte al que senten quan pensen que desitjarien o no experimentar una relació sexual.

A partir d'aquí, es condueix el debat cap a la pròpia imatge que tenen els alumnes d'ells mateixos, donant importància a l'autoestima de cada un d'ells i com aquesta pot influir en com es relacionen amb els seus companys de classe, amics o altres persones. Se'ls ha de transmetre la idea de que s'han d'agradar tal qual són i que no s'han de comparar amb ningú altre i que en cap cas han de fer alguna cosa que no desitgen per tal de sentir-se acceptats.

En aquest punt és important indicar que tots tenim característiques físiques distintes i que els canvis que experimenten no es donen per tothom a la vegada sinó que pot ser que algunes al·lotes ja tinguin els pits grossos mentre que altres encara no han experimentat cap canvi. Això no és un problema sinó que és alguna cosa natural de la que no s'han de preocupar. També se'ls pot explicar que si alguns d'ells no senten cap curiositat sobre el tema del sexe tampoc s'han d'amoïnar ja que pot ser que encara no estiguin preparats per saber coses sobre el tema i ja ho faran més endavant.

SESSIÓ 6. AUTOESTIMA (TUTORIA)

Activitat 10. Dinàmica de grup E: autoestima – possible col·laboració amb el Departament d'Orientació (DO)	
Tipus d'activitat	Motivació
Durada	50 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Llapis o bolígraf i paper
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes formen grups de 6 i finalment es forma un gran grup de classe
Descripció de l'activitat	
<p>L'objectiu d'aquesta activitat és potenciar l'autoestima dels alumnes, tant a nivell individual com a nivell de grup de classe. D'aquesta manera, es vol aconseguir que els alumnes se'n adonin de que tenen qualitats positivament valorades per part dels seus companys. En l'adolescència és molt important l'opinió que té el grup d'iguals i per tant realitzar activitats d'aquest tipus té com a finalitat establir unes bones bases de confiança entre els companys.</p> <p>L'activitat consisteix en demanar als alumnes que formin grups de 6 persones, que s'asseguin formant un cercle i de forma separada de la resta dels grups. A cada un dels alumnes, se'ls reparteix 5 quadrats de paper petits. Aleshores, un membre de cada grup s'asseu al centre del grup de forma que actua com a de focus d'atenció. A continuació, se'ls demana als alumnes que pensin durant alguns minuts sobre les qualitats del company que s'asseu al centre del grup i que les escriguin a un dels fulls dels que disposen. Seguidament, tots els companys entreguen els seus papers a l'alumne que ha fet de focus i un altre alumne passa a ocupar la posició central per tal de tornar a repetir l'exercici.</p> <p>Quan tots els alumnes han passat pel centre, es forma un gran cercle amb tots els alumnes i es deixen uns minuts per tal que cada un d'ells llegeixi en veu baixa les qualitats que els seus companys han escrit. A continuació, cada un dels alumnes explica al gran grup les qualitats que han sortit amb més freqüència i si creuen o no tenir-les.</p> <p>Per realitzar aquesta activitat s'ha de motivar als alumnes per tal que contestin amb sinceritat i ressaltin les qualitats dels seus companys.</p>	

SESSIÓ 7. ROLS DE GÈNERE

Activitat 11. Debat sobre els rols de gènere	
Tipus d'activitat	Motivació, desenvolupament i aplicació
Durada	35 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Suport electrònic per visualitzar els següents vídeos: https://www.youtube.com/watch?v=P8GuCxUsNWY (5'42'') https://www.youtube.com/watch?v=zYD8BdAMirg (10'11'')
Gestió d'aula/metodologia	Alumnes i professor/a visualitzen els vídeos i debaten sobre els seus continguts
Descripció de l'activitat	
<p>E/la professor/a projecta una sèrie de vídeos que tracten sobre el rol dels homes i de les dones en la societat. El primer vídeo consisteix en un recull d'anuncis publicitaris que promocionen diversos tipus de productes on les principals protagonistes són dones, mentre que els homes es mantenen absents: productes de neteja, aliments baixos en grassa, productes per alimentar els infants, cosmètics, entre d'altres. És important que el/la professor/a remarqui que pel fet de que els anuncis de televisió indiquin que certs productes i activitats són exclusives per a les dones, no significa que s'hagi de creure. Cal recordar als alumnes que la societat actual encara té una visió molt masculista ja que considera que moltes tasques de casa les ha de realitzar la dona i que aquetes s'han de mantenir sempre belles i en forma.</p> <p>A continuació, es projecta el segon vídeo que fa referència als canvis que la societat va introduint respecte als rols de gènere, en concret, es tracta d'una projecció de com el món de <i>Disney</i> introdueix el feminisme en les seves obres. Amb aquest vídeo es pretén conscienciar els alumnes de que entendre i defensar el feminisme, entès com a la ideologia que defensa la igualtat entre homes i dones, és la primera passa cap a un futur més igualitari entre sexes i que tots ho hauríem de començar a aplicar en la via diària.</p> <p>Al llarg de la sessió, el/la professor/a va fent aturades a la projecció per tal de demanar opinió als alumnes sobre el que estan veient. Al finalitzar les projeccions, es demana als alumnes què creuen que significa, a partir del que han vist, el concepte de rol de gènere.</p>	

Activitat 12. Preparació de sessions individuals: Com et veus en el futur?	
Tipus d'activitat	Ampliació
Durada	15 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Llapis o bolígraf i quadern
Gestió d'aula/metodologia	El/la professor/a demana als alumnes que redactin un escrit en el seu quadern. Els alumnes l'hauran de portar a la sessió individual
Descripció de l'activitat	
<p>El/la professor/a demana als alumnes que redactin en el seu quadern un escrit d'unes 15 línies explicant com es veuen ells en el futur en referència als següents punts:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Treball que realitzaran - Si tindran parella o fills - Si viuran tot sols, on viuran, quin tipus de casa tindran... - Si seran rics - Si tindran molts amics o inclús viuran amb ells - Si viuran amb la seva mascota - Qui farà les feines de casa - Si viatjaran molt <p>S'indica als alumnes que posteriorment es realitzaran sessions individuals destinades a parlar en privat amb cada un d'ells i analitzar el text elaborat per poder identificar possibles estereotips. Evidentment no es tracta en cap cas d'analitzar l'alumne, sinó de donar-li l'oportunitat de que pugui reflexionar sobre si les idees que té són pròpies o més bé es troben modelades pel que s'espera d'ells. D'aquesta manera, no pretén ser una activitat que posi en entredit l'adequació de la visió que presenta l'adolescent sobre el seu futur sinó donar-li eines per tal que reflexioni sobre els punts que ha exposat.</p> <p>És probable que molts alumnes no tenguin clar què escriure ja que encara es veuen massa lluny d'aquest futur que se'ls demana, en aquest cas, simplement demanar que redactin aquelles idees de futur que segurament han pensat alguna vegada.</p>	

SESSIÓ 8. IDENTITAT I ORIENTACIÓ SEXUALS

Activitat 13. Dinàmica de grup F: infografia sobre identitat i orientació sexuals (part 1)	
Tipus d'activitat	Investigació i complementària
Durada	50 minuts
Espai	Aula d'informàtica
Recursos/material	Ordinadors, xarxa d'Internet
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes treballen en grup i amb ordinador
Descripció de l'activitat	
<p>El/la professor/a explica als alumnes que han de treballar amb els grups formats a la primera sessió per realitzar una infografia sobre identitat i orientació sexuals. L'objectiu d'aquest treball és que realitzin una recerca per tal de contestar les següents quatre preguntes plantejades:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què és la identitat sexual i quines podem presentar les persones? - Què és l'orientació sexual i quines es coneixen? - Són acceptades aquestes identitats i orientacions dins la societat actual? - Què creieu que hauríem de canviar per arribar a acceptar a tothom de forma independent a la seva identitat i orientació sexuals? <p>Les respostes a aquestes preguntes han de quedar recollides en un foli, sense seguir un esquema típic pregunta-resposta sinó utilitzant esquemes, dibuixos, fotografies o altre sistema que se'ls ocorri, és a dir, en forma d'infografia.</p> <p>L'objectiu d'aquesta sessió a l'aula d'informàtica és que els alumnes facin tota la recerca i que comencin a plasmar la informació sobre el paper. Donat que probablement aquesta sessió no serà suficient per completar l'activitat, s'indica als alumnes que hauran de treballar a casa per tal que amb uns 40 minuts de la següent sessió aquesta activitat quedi acabada.</p> <p>Per facilitar aquesta tasca, s'entrega als alumnes una base d'orientació. Per avaluar-la s'utilitza una graella d'observació i una de coavaluació. A més, a l'inici de la sessió s'entrega als alumnes la rúbrica d'avaluació que s'usarà per avaluar la infografia (veure apartat 2.7 <i>Mètodes i instruments d'avaluació</i>).</p>	

SESSIÓ 9. IDENTITAT I ORIENTACIÓ SEXUALS HOMOFÒBIA I LLIBERTAT SEXUAL

Activitat 13. Dinàmica de grup F: infografia sobre identitat i orientació sexuals (part 2)	
Tipus d'activitat	Investigació i complementària
Durada	40 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Infografies del treball de recerca
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes acaben la infografia
Descripció de l'activitat	
<p>Els alumnes es disposen en grups per acabar els treballs de recerca, de forma que al finalitzar aquesta sessió han de lliurar la infografia que han elaborat per tal que el/la professor/a la pugui avaluar.</p>	

Activitat 14. Homofòbia i llibertat sexual	
Tipus d'activitat	Motivació, aplicació i síntesi
Durada	10 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	<p>Suport electrònic per visualitzar el vídeo: http://www.rtve.es/alacarta/videos/telediario/90-alumnos-secundaria-reconoce-hay-homofobia-aulas/2430487/ (2')</p>
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes visualitzen el vídeo i redacten un escrit relacionat que hauran de portar a la sessió individual
Descripció de l'activitat	
<p>Es projecta el vídeo, de curta durada, sobre una notícia real relacionada amb l'homofòbia. A continuació, el/la professor/a realitza una petita exposició sobre els conceptes d'homofòbia i llibertat sexual per tal de que tots els alumnes es quedin amb una idea d'aquests conceptes. Tot seguit, es demana a cada un dels alumnes redacti un escrit de 5 línies explicant què han entès ells sobre l'homofòbia i llibertat sexual i quina és la seva opinió al respecte. Aquest escrit es treballarà a les sessions individuals en col·laboració amb el DO.</p> <p>A més, aquest text s'avaluarà amb una rúbrica d'avaluació (veure apartat 2.7 <i>Mètodes i instruments d'avaluació</i>) que s'entregarà als alumnes abans d'iniciar la redacció de l'escrit.</p>	

SESSIÓ 10. OBERTURA DE LA BÚSTIA DE PREGUNTES

Activitat 15. Obertura de la bústia de preguntes	
Tipus d'activitat	Síntesi i aplicació
Durada	50 minuts
Espai	Aula
Recursos/material	Bústia de preguntes
Gestió d'aula/metodologia	Els alumnes donen resposta a les preguntes de la bústia
Descripció de l'activitat	
<p>Un alumne s'aixeca i es disposa al davant de la classe, extreu un paperet de la capsula i llegeix la pregunta que conté. A continuació, intenta contestar la pregunta en veu alta per tots els seus companys. Tot seguit, el/la professor/a demana a la classe si considera que la resposta és correcta i la corregeix en cas que sigui necessari. Es repeteix el mateix procediment amb un altre alumne fins que tots han contestat almenys una pregunta. En cas de que alguna faci referència a qüestions que no s'han tractat a classe, es demana a l'alumne que exposi la seva opinió i si no en formula cap es procedeix a extreure un altre paper de la bústia ja que la idea és que tots els alumnes en contestin una per poder ser avaluats.</p> <p>Si s'acaben els paperets de la capsula i encara hi ha alumnes que no han contestat cap pregunta, el/la professor/a en pot improvisar algunes per tal que els alumnes que quedin per participar ho facin. La idea de fer contestar una pregunta a cada alumne és que d'aquesta manera es converteix en una activitat de síntesi i aplicació dels coneixements adquirits al llarg de les sessions i es pot avaluar mitjançant una graella d'observació (veure apartat 2.7 <i>Mètodes i instruments d'avaluació</i>).</p> <p>Per acabar, es recorda la pregunta que es va formular en la primera sessió: què és el més important a l'hora de practicar sexe? Es deixa uns minuts per tal que els alumnes contestin a mà alçada. A continuació s'obre la capsula que conté la resposta i un per un els alumnes passen a observar el seu interior, on s'hi troba un mirall. Així s'acaba la UD exposant que el més important en el tema del sexe és un mateix, per damunt de totes les altres coses.</p>	

SESSIÓ INDIVIDUAL – COL-LABORACIÓ AMB EL DO (TUTORIA)

Activitat 16. Com et veus en el futur?	
Tipus d'activitat	Complementària
Durada	10 minuts per alumne
Espai	Aula
Recursos/material	Escrit dels alumnes: Com et veus en el futur?
Gestió d'aula/metodologia	L'orientador/a parla de forma individual amb cada un dels alumnes
Descripció de l'activitat	
<p>L'/la orientador/a dedica 10 minuts per alumne per parlar de forma individual i en privat. Durant aquest temps, es revisa juntament amb l'alumne l'escrit elaborat sobre com es veuen en el futur. És important que l'/la orientador/a marqui aquells punts on sospiti hi pugui haver alguna idea que es trobi influenciada per estereotips socials, de forma que se li pot demanar a l'alumne per què es veu d'una determinada manera o altra en el futur. La finalitat és que l'alumne adquireixi la capacitat de reflexionar sobre la seva pròpia visió del futur to fent que es demani si es deixa endur pel que la societat o la seva família espera.</p>	

Activitat 17. Homofòbia i llibertat sexual	
Tipus d'activitat	Complementària
Durada	5 minuts per alumne
Espai	Aula
Recursos/material	Escrit dels alumnes: homofòbia i llibertat sexual
Gestió d'aula/metodologia	L'orientador/a parla de forma individual amb cada un dels alumnes
Descripció de l'activitat	
<p>L'/la orientador/a dedica 5 minuts per alumne per parlar de forma individual i en privat. Durant aquest temps, es parla sobre l'escrit redactat a la sessió dedicada a parlar de les identitats i orientacions sexuals així com també sobre els conceptes de llibertat sexual i homofòbia. Així, si l'alumne té algun dubte sobre el tema, vol comentar alguna situació que hagi vist o viscut en primera persona, ho podrà fer de forma més segura durant aquestes sessions. Així mateix, l'alumne també pot comentar qualsevol dubte relacionat amb el tema.</p>	

2.7 Mètodes i instruments d'avaluació

Les eines d'avaluació que es proposen en aquesta UD són de tipus formatiu i sumatiu. D'aquesta manera s'avalua el que els alumnes fan emprant eines que serveixen per valorar a la vegada que aporten informació per tal de regular l'aprenentatge. Així funcionen les rúbriques utilitzades per avaluar les activitats 13 i 14, les quals es donen als alumnes i serveixen per guiar el seu aprenentatge durant l'activitat. A més, també es té en compte l'avaluació que en resulta de les graelles d'observació i coavaluació, les quals es completen sobretot durant la realització de les activitats a l'aula. Amb aquestes eines es pretén avaluar el procés d'aprenentatge de l'alumnat a la vegada que es vol que serveixin d'eina per a que el/la professor/a pugui identificar les principals dificultats en aquest procés. D'aquesta manera, les eines d'avaluació emprades intenten ser útils per avaluar distints aspectes del procés d'aprenentatge.

El que no contempla l'avaluació d'aquesta UD és una prova o examen d'avaluació entorn als conceptes desenvolupats. El principal motiu de que això sigui així és que, com s'ha esmentat en anteriors apartats d'aquest treball, el principal objectiu d'aquesta proposta no és que els alumnes adquireixin coneixements de conceptes teòrics sinó que reflexionin i interioritzin valors que els poden ser útils per a la seva vida futura com a adults. D'aquesta manera, s'ha considerat que totes les activitats presenten un pes similar en la qualificació global de la UD (entre un 10 i un 30 %) sense existir una activitat final sumativa que adquireixi més importància que la resta. Pel que fa al comportament dels alumnes, es considera contemplat mitjançant l'ús de les graelles d'observació.

A continuació, apareixen recollides a la taula 3 les eines que s'utilitzen per avaluar la UD i els criteris de qualificació es poden trobar a la taula 4. Tot seguit, es poden trobar els distints elements d'avaluació proposats, amb la relació d'ítems a qualificar així com els criteris de valoració, per a cada una de les activitats avaluable.

INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ		
Com?	Què?	Quan?
Graella d'observació 1	Activitat 4 Dinàmica de grup B: quins canvis experimentam?	Durant la realització de l'activitat
	Activitat 6 Dinàmica de grup C: aparells reproductors femení i masculí	
	Activitat 13 Dinàmica de grup F: infografia sobre identitat i orientació sexuals	
Graella d'observació 2	Activitat 7 Dinàmica de grup D: <i>RolePlay</i> sobre embaràs no desitjat, MTS i mètodes anticonceptius	Durant la realització de l'activitat
Graella d'observació 3	Activitat 15 Obertura de la bústia de preguntes	Durant la realització de l'activitat
Graella de coavaluació 1	Activitat 4 Dinàmica de grup B: quins canvis experimentam?	Durant la realització de l'activitat
	Activitat 6 Dinàmica de grup C: aparells reproductors femení i masculí	
	Activitat 13 Dinàmica de grup F: infografia sobre identitat i orientació sexuals	
Graella de coavaluació 2	Activitat 7 Dinàmica de grup D: <i>RolePlay</i> sobre embaràs no desitjat, MTS i mètodes anticonceptius	Durant la realització de l'activitat
Rúbrica d'avaluació 1	Activitat 13 Dinàmica de grup F: infografia sobre identitat i orientació sexuals	Al finalitzar l'activitat
Rúbrica d'avaluació 2	Activitat 14 Escrit sobre homofòbia i llibertat sexual	Al finalitzar l'activitat

Taula 3: Taula resum de les eines d'avaluació proposades

Ítem a avaluar	Percentatge
Graella d'observació 1 i 2	20 %
Graella d'observació 3	10 %
Graella de coavaluació 1 i 2	20 %
Rúbrica d'avaluació 1	30 %
Rúbrica d'avaluació 2	20 %

Taula 4: Criteris de qualificació de la Unitat Didàctica

GRAELLES D'OBSERVACIÓ

Graella d'observació 1. Dinàmica de grup B, C i F			
Nom de l'alumne avaluat:			
Criteris d'observació		Puntuació	Puntuació total
A nivell individual	Demostra estar concentrat en el treball		
	No molesta els companys durant el treball individual		
En equip	Participa activament en la posada en comú de les idees		
	Escolta i accepta les idees dels companys		
Puntuació: 0 (Mai), 1 (poc), 2 (sovint), 3 (sempre o quasi sempre)			
Observacions:			

Graella d'observació 2. Dinàmica de grup D: RolePlay			
Nom de l'alumne avaluat:			
Criteris d'observació		Puntuació	Puntuació total
En equip	Es sap el diàleg de memòria		
	S'expressa de forma clara i entenedora		
	Demostra interès en l'activitat		
	Escolta els seus companys de grup mentre interpreten el seu diàleg		
Puntuació: 0 (Mai), 1 (poc), 2 (sovint), 3 (sempre o quasi sempre)			
Observacions:			

Graella d'observació 3. Obertura de la bústia de preguntes			
Nom de l'alumne avaluat:			
 criteris d'observació		Puntuació	Puntuació total
<i>A nivell individual</i>	Accedeix a contestar la pregunta		
	Contesta la pregunta correctament		
	Si no sap la resposta a la pregunta, intenta contestar-la amb el que sap		
	Escolta mentre els seus companys realitzen l'activitat		
Puntuació: 0 (NO), 1 (SÍ)			
Observacions:			

GRAELLES DE COAVALUACIÓ

Graella de coavaluació 1. Dinàmica de grup B, C i F			
Nom del company avaluat:	SÍ	A VEGADES	NO
Es concentra en la feina quan ha de treballar individualment			
No molesta els companys quan aquests treballen de forma individual			
Participa activament en la feina del grup			
Escolta i respecta les meves idees			
M'agrada treballar amb aquest company			

Graella de coavaluació 2. Dinàmica de grup D: RolePlay			
Nom del company avaluat:	SÍ	A VEGADES	NO
Es sap el diàleg de memòria			
S'expressa de forma clara i entenedora			
Demostra interès en l'activitat			
Escolta els seus companys de grup mentre interpreten el seu diàleg			
M'agrada com ha representat el seu paper			

RÚBRIQUES D'AVALUACIÓ

Rúbrica 1. Infografia sobre identitat i orientació sexuals				
Criteris	3	2	1	Puntuació
Tècniques usades	Els continguts estan presentats utilitzant més de dues tècniques diferents, de forma que s'han emprat fotografies i/o s'han realitzat dibuixos i/o esquemes, així com també es presenta informació escrita a mà.	Els continguts es troben presentats mitjançant només dos tipus de tècniques de les anteriors esmentades.	Els continguts es presenten utilitzant una sola tècnica de les anteriorment mencionades.	

Correcció lingüística	No hi ha o quasi no hi ha errors d'ortografia, gramàtica i lèxic	Hi ha bastants errors d'ortografia, gramàtica i lèxic	Hi ha molts errors d'ortografia, gramàtica i lèxic	
Continguts	La infografia contesta les quatre preguntes plantejades	La infografia manca de contestar una de les preguntes plantejades	La infografia no contesta a dues o més de les preguntes plantejades	
Organització de la informació	La informació s'organitza de forma clara i el missatge s'entén bé	La informació s'organitza de forma poc clara i el missatge no s'entén molt bé	La informació no es troba organitzada i el missatge no s'entén	
Format	La mida i el tipus de lletra són adequats, apareix la webgrafia i els noms dels autors	Algun dels ítems anteriors no és adequat o no apareix	Dos o més dels ítems anteriors no són adequats o no apareixen	
Puntuació total:				

Rúbrica 2. Escrit sobre homofòbia i llibertat sexual				
Criteris	3	2	1	Puntuació
Correcció lingüística	No hi ha o quasi no hi ha errors d'ortografia, gramàtica i lèxic	Hi ha bastants errors d'ortografia, gramàtica i lèxic	Hi ha molts errors d'ortografia, gramàtica i lèxic	
Continguts	Explica què entén per homofòbia i llibertat sexual i expressa la seva opinió	No explica què entén per homofòbia o llibertat sexual o no expressa la seva opinió	No explica què entén per homofòbia i llibertat sexual i no expressa la seva opinió	
Organització de la informació	La informació s'organitza de forma clara i el missatge s'entén	La informació s'organitza de forma poc clara i el missatge no s'entén molt bé	La informació no s'organitza de forma clara i el missatge no s'entén	
Puntuació total:				

Base d'orientació per l'activitat 13: Infografia sobre identitat i orientació sexuals humanes

- 1 • Elaborar una llista dels conceptes claus de la recerca
- 2 • Realitzar la cerca per internet utilitzant les webs indicades pel/per la professor/a
- 3 • Establir la connexió entre la informació que es vol plasmar per tal d'establir un fil conductor
- 4 • Elaborar un esquema de com distribuir la informació sobre el full de paper
- 5 • Elegir els mètodes per plasmar cada part de la informació sobre el fol: text a mà, text imprès, fotografies, dibuixos, altres.
- 6 • Fer la infografia i escriure el nom dels autors i la webgrafia

CONCLUSIONS

1. Degut a l'actual situació de globalització, migració, ràpida propagació de la informació i canvi d'actituds vers la sexualitat, la necessitat d'una adequada educació en sexualitat s'ha incrementat de forma considerable durant les darreres dècades.
2. L'adolescència és una etapa de canvis físics i psicològics molt importants i l'educació sobre sexualitat que rebin durant aquesta època pot marcar de forma considerable la seva futura vida adulta. En aquesta tasca, les famílies no sempre són capaces d'educar positivament i amb naturalitat.
3. Els docents desenvolupen un paper fonamental en l'educació per a la sexualitat dels adolescents ja que representen una figura de confiança capaç de transmetre una informació fiable. Es fa necessari així que els docents, per la seva part, deixin de banda els prejudicis a l'hora de tractar aquest tema i ho facin amb naturalitat i com a alguna cosa necessària i positiva.
4. L'actual currículum educatiu contempla la sexualitat humana al primer cicle, deixant a elecció dels docents la seva impartició al primer o al tercer curs. No obstant això, sembla que per inèrcia es retarda la impartició d'aquesta temàtica al tercer curs.
5. A partir d'una enquesta contestada per una mostra d'alumnes de primer curs d'ESO es posa de manifest que senten molta vergonya quan han de parlar de sexe però tenen dubtes i la majoria consideren que si els docents parlessin de sexe a classe podrien tenir una idea més clara sobre tema.
6. S'ha elaborat una proposta d'unitat didàctica per tal d'aproximar el tema de la sexualitat humana als alumnes del primer curs de l'educació secundària. Aquesta pretén ser una eina pràctica pels alumnes, per una banda, i una oportunitat de reflexió sobre les pròpies creences de caire sexual, d'una altra banda, més que una impartició de conceptes només relacionats amb la morfologia i fisiologia dels aparells sexuals.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Antona, A; Hernández, M.D. (2010). Estándares de educación sexual en Europa. *Oficina regional de la OMS para Europa y BZgA*.

Bellavance, M. (2014). La Agresión Sexual. Visión general del desarrollo sexual adolescente. *Centre Nacional de Recursos contra la Violència Sexual (NSVRC)*.

CAIB. *Weib*. Recuperat el 27 d'abril de 2017, del Weib:

http://weib.caib.es/Normativa/Curriculum_IB/educacio_secundaria_lomce_.htm

Consell d'Eivissa; Consell Insular de Formentera; Àrea de Salut d'Eivissa i Formentera del Govern de les Illes Balears. (2016). S'extima. Estudi sobre l'educació afectivo-sexual dels adolescents pitiusos.

González, Y. (2015). El papel del docente en la educación para la sexualidad: algunas reflexiones en el proceso educativo escolar. *Actualidades investigativas en educación*. Vol. 15, núm. 3

Marquet, N.; Fernández, C. (2015). La sexualitat juvenil a Menorca entre els 14 i els 18 anys. Enquestes 2011-2013. *Ed.: Consell Insular de Menorca. Departament de Benestar Social i Joventut*.

Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat. (2011). Estrategia Nacional de Salud Sexual y Reproductiva. NIPO en línea 860-11-128-3.

Moreno, A; Rodríguez, E. (2013). Informe Juventud en España 2012. *Ed. Institut de la Joventut*. NIPO 684-13-007.

ONUSIDA. (2010). Orientaciones Técnicas Internacionales sobre Educación en Sexualidad. Vol. I. Justificación de la educación en sexualidad. UNESCO.

Orte, C. [et al.]. (2012). Abús sexual infantil en estudiants universitaris. Anuari de l'Educació de les Illes Balears. *Universitat de les Illes Balears. Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques. RANA, Red de Ayuda a Niños Abusados de Mallorca*.

Ramírez, V. D. (2013). Educación Sexual Integral en la Escuela Secundaria: Posibilidades, límites y tensiones. *Trabajo final de posgrado. Universidad Nacional de La Plata. Facultad de Humanidades y Ciencias de la Educación*.

Strasburger, V. C. (2005). Adolescents, sex and the media: Ooooo, Baby, Baby-a Q&A. *Adolescent Medicine Clinics*, 16, 269-288.

OMS (Organització mundial de la salut): <http://www.who.int/reproductivehealth/en/>

BIBLIOGRAFIA

GOIB. Amb tots els sentits. Programa d'educació afectiva i sexual en l'àmbit educatiu. *Conselleria de salut. Direcció general de salut pública i participació*.

SIDASTUDI. Salut sexual. Dinàmica: Explorant i coneixent-me:

<http://salutsexual.sidastudi.org/es/dinamica/explorando-y-conociendome>

ANNEX I

QÜESTIONARI

Què t'agradaria que t'expliquessin sobre sexe?

Amb el qüestionari que tens a les teves mans m'agradaria conèixer si tens algun dubte de tipus sexual que t'agradaria que es pogués resoldre a les classes de l'assignatura de Biologia i Geologia o en sessions de tutoria.

A l'enquesta que contestaràs **no hi ha respostes bones ni dolentes**. No es tracta d'un examen, per tant, les teves respostes no seran qualificades. A més, aquest qüestionari **és anònim**, així que no has d'escriure el teu nom i mai se sabrà qui ha contestat. Per tot això, contesta les preguntes de forma més sincera possible.

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

RECORDA: El qüestionari és anònim. NO HAS D'ESCRIURE EL TEU NOM!

Sexe:

Edat:

Home Dona

1. Saps el què és la sexualitat humana? Marca només una resposta.

- Sí
- No

Si la resposta es sí, explica a continuació el que creus que és:

2. Indica quin és el teu grau d'acord amb la següent idea: *la sexualitat és alguna cosa només física i serveix només per reproduir-se, no té res a veure amb els sentiments*. Per això, marca una de les següents respostes:

- No estic gens d'acord
- Estic poc d'acord
- Estic bastant d'acord
- Estic molt d'acord
- No ho sé

3. Indica quin és el teu grau d'acord amb la següent idea: **la sexualitat es relaciona amb les emocions i els sentiments de les persones, així com també amb la comunicació amb els altres.** Per això, marca una de les següents respostes:

- No estic gens d'acord
- Estic poc d'acord
- Estic bastant d'acord
- Estic molt d'acord
- No ho sé

4. **Què entens tu per sexualitat? Marca totes les respostes que vulguis:**

- A.** Una característica natural de les persones
- B.** Una font de pler
- C.** Alguna cosa que només serveix per tenir fills
- D.** Un aspecte important per a una vida saludable
- E.** Alguna cosa de la que no s'ha de parlar molt

5. **Consideres que coneixes tot el que necessites sobre sexe? Marca només una resposta.**

- Sí
- No

6. **Hi ha alguna cosa que t'agradaria saber sobre sexe i que ningú t'ha explicat? Marca només una resposta.**

- Sí
- No

Si la resposta es sí, explica a continuació el que t'agradaria saber:

7. **Creus que és important resoldre aquests dubtes que has exposat? Marca només una resposta.**

- Sí
- No

Si no has escrit cap dubte, no et preocupis, no contestis aquesta pregunta.

8. Quines coses creus que influeixen en la forma de viure la sexualitat? Marca totes les respostes que vulguis:

- A.** La forma de tractar la sexualitat en família
- B.** Les experiències viscudes en el passat
- C.** L'autoestima de cada persona
- D.** L'estat físic: malaltia, cansament, estrès...
- E.** L'estat emocional: alegria, tristesa...

9. Indica quin és el teu grau d'acord amb les següents afirmacions. Per això, encercla un dels nombres sabent que l'1 indica que no estàs gens d'acord i que el 4 indica que estàs molt d'acord. Si no saps què contestar marca l'opció NS/NC:

Grau d'acord:	Gens	Poc	Bastant	Molt	No ho sé
Alguns homes es senten dones i algunes dones es senten homes. Això no és cap problema, és alguna cosa natural.	1	2	3	4	NS/NC
Podem sentir-nos atrets cap a persones del nostre mateix sexe o del sexe contrari i no és cap problema.	1	2	3	4	NS/NC
No podem controlar per quin sexe ens sentim atrets, no depèn de la nostra voluntat.	1	2	3	4	NS/NC

10. Que suposa per tu parlar de sexe? Marca només una resposta.

- Em fa molta vergonya i no vull parlar amb ningú d'aquest tema
- Em fa vergonya però tinc dubtes que m'agradaria que algú m'expliqués
- No em fa molta vergonya parlar del tema i ho faig alguna vegada
- No em fa gens de vergonya parlar del tema i ho faig sense cap problema

11. Si alguna vegada tens algun dubte relacionat amb el sexe, amb qui ho parles? Marca només una resposta.

- No ho parlo amb ningú
- Ho parlo amb els pares o altres familiars
- Ho parlo amb els amics
- Ho parlo amb algun professor o professora
- Ho parlo amb altres persones. *En aquest cas, indica amb qui:*

12. Imagina que un dia qualsevol descobreixes que et sents atret/a per una persona del teu mateix sexe. Aleshores, què faries? Marca només una resposta.

- A.** Em sentiria malament i ho amagaria per sempre
- B.** Ho amagaria al principi però segur que ho acabaria contant a algú
- C.** Em sentiria una mica perdut o perduda però intentaria parlar-ho amb algú de confiança
- D.** No em sentiria gens malament, és alguna cosa que pot passar i és completament normal. Ho parlaria amb algú de confiança

13. T'agradaria que en aquest curs escolar a les classes de Biologia i Geologia o a les sessions de tutoria es tractés el tema de la sexualitat humana? Marca només una resposta.

- Sí
- No

14. Si es parlés de la sexualitat de les persones a classe, creus que podries resoldre els dubtes que tens? Marca només una resposta.

- Sí
- No

Tant si has contestat si com no, explica per què:

Moltes gràcies!

QÜESTIONARI: PLA D'EXPLOTACIÓ

• INTENCIÓ DEL QÜESTIONARI

Aquest qüestionari s'ha elaborat amb la intenció de poder obtenir una visió general sobre els coneixements, creences i maneres d'actuar dels alumnes de primer curs de l'ESO pel que fa a la sexualitat humana. L'objectiu final d'aquest qüestionari és poder apropar-nos a les carències de coneixement així com també a les possibles creences i comportaments referents a la sexualitat erronis o poc saludables dels alumnes d'edats compreses entre 12 i 14 anys. A partir d'aquesta informació es pretén elaborar una proposta d'unitat didàctica que aportí els coneixements, competències i valors necessaris per formar alumnes capaços de disfrutar d'una vida sexual saludable i plena.

• TIPOLOGIA DE QÜESTIONS

Les preguntes del qüestionari es poden agrupar en les tres categories següents:

✓ **Coneixements. Què saben?**

Preguntes 1, 2, 3, 4, 8

✓ **Creences. Què pensen?**

Preguntes 5, 6, 7, 9, 13, 14

✓ **Hàbits. Què fan?**

Preguntes 10, 11, 12

La majoria de les preguntes del qüestionari són de tipus tancat i es valoraran establint les freqüències de respostes de les possibles opcions. Les preguntes 1, 6 i 14, encara que tenen una primera part on la resposta és tancada (sí o no), es consideren preguntes obertes perquè els alumnes poden exposar lliurement les seves idees i es concretaran diferents nivells de resposta per poder avaluar-les.

• OBJECTIUS DE LES QÜESTIONS

Qüestions 1, 2, 3, 4 i 8

Aquestes preguntes presenten com a objectiu conèixer què entenen els alumnes per sexualitat. El que es vol aconseguir és saber si són capaços de reconèixer les dimensions afectives, comunicatives i relacionals de la sexualitat i no només els aspectes físics i amb fins reproductors. A partir de les respostes d'aquestes qüestions, s'inclouran en la unitat didàctica proposada algunes activitats destinades a entendre tots els aspectes que envolta el concepte de sexualitat.

Qüestions 5, 6, 7

La intenció és conèixer quin és el grau de consciència dels alumnes així com també de sinceritat pel que fa als seus propis coneixements, creences i dubtes de tipus sexual. Es pretén saber si els alumnes tenen dubtes de caire sexual i si és així donar-los una oportunitat per tal que els expressin i que indiquin si consideren que és important o no resoldre'ls. Conèixer les respostes a aquestes preguntes permetrà encaminar les activitats de la unitat didàctica a resoldre els dubtes exposats.

Qüestions 10 i 11

Amb aquestes qüestions es vol prendre consciència del grau de dificultat amb el que es troben els alumnes a l'hora d'expressar els seus dubtes sobre sexe. Conèixer aquest aspecte servirà per donar suport a la idea d'una unitat didàctica encaminada a parlar del sexe d'una forma oberta, lúdica i en un ambient de confiança.

Qüestions 9 i 12

La idea d'aquestes qüestions és aproximar-se al grau d'obertura mental pel que fa a l'acceptació de l'existència de sexualitat entre persones del mateix sexe. La utilitat de conèixer això serà poder encaminar algunes activitats de la unitat didàctica cap a la consecució d'una mentalitat acceptadora i oberta vers distintes opcions sexuals.

Qüestions 13 i 14

Amb aquestes qüestions el que es vol és conèixer quin és el grau de desig de que es parli de sexualitat humana a les classes de Biologia i Geologia o en sessions de tutoria a 1r d'ESO. A més, també es pretén saber si creuen que seria útil parlar d'aquesta temàtica pel que fa a la resolució dels seus dubtes sobre el tema.

CONCRECIÓ DELS NIVELLS DE RESPOSTA A LES QÜESTIONS OBERTES

Nivells de resposta QÜESTIÓ 1	
Nivell 0	Indica que no sap què és la sexualitat
Nivell 1	Dóna una definició ambigua de sexualitat
Nivell 2	Considera que la sexualitat és alguna cosa dolenta
Nivell 3	Considera la sexualitat des del punt de vista reproductiu entre sexes oposats
Nivell 4	Considera que la sexualitat té relació amb sentir emocions com el plaer
Nivells de resposta QÜESTIÓ 6	
Nivell 0	Indica que no té dubtes
Nivell 1	Indica que té dubtes però no explica quins
Nivell 2	Indica que té dubtes i els explica de forma ambigua
Nivell 3	Indica que té dubtes i els explica de forma clara
Nivells de resposta QÜESTIÓ 14	
Nivell 0	Indica que no i no explica el perquè
Nivell 1	Indica que no i explica el perquè
Nivell 2	Indica que sí i no explica el perquè
Nivell 3	Indica que sí i explica el perquè

• EXPLOTACIÓ DEL QÜESTIONARI

Totes les preguntes del qüestionari s'han redactat amb la intenció d'obtenir informació sobre què sap (coneixements), què pensa (creences) i què fa (hàbits) una mostra de 55 alumnes de primer d'ESO pel que fa a la sexualitat humana. L'objectiu final és dissenyar una proposta d'unitat didàctica centrada a tractar aquells conceptes o creences errònies i a resoldre el màxim possible els dubtes dels adolescents.

A continuació apareixen una sèrie d'hipòtesis inicials que descriuen un suposat estat de la qüestió inicial. A partir dels resultats del qüestionari (pre-test) podrem confirmar o no aquestes hipòtesis i dissenyar així una unitat didàctica a partir de les necessitats observades.

Hipòtesi 1 → *La majoria d'adolescents que cursen 1r d'ESO (edats compreses entre 12 i 14 anys) només entenen la sexualitat humana des d'un punt de vista físic i sempre orientada a fins reproductors. Això implica que només saben identificar sexualitat entre un home i una dona i que no associen aquest concepte amb els sentiments o les emocions.*

Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 1, 2, 3, 4 i 8

Hipòtesi 2 → *Els adolescents d'aquest curs escolar tenen una informació difusa pel que fa a la idea de sexualitat, què representa aquest concepte i com els hi afecta a la seva vida personal. Així, els alumnes consideren que no saben tot el que necessiten sobre sexe i els hi agradaria que algú els pogués resoldre els seus dubtes.*

Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 5, 6 i 7

Hipòtesi 3 → *Els alumnes de primer d'ESO, en general, senten molta vergonya quan han de parlar de sexe i no s'atreveixen a parlar-hi amb ningú. Encara que la majoria tenen dubtes que els hi agradaria que algú els ajudés a resoldre, no s'atreveixen a parlar-ho amb ningú o com a molt ho parlen amb els amics.*

Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 10 i 11

Hipòtesi 4 → *Els alumnes d'aquest curs escolar es torben confusos pel que fa a la idea de l'existència de sexualitat entre persones del mateix sexe. No saben identificar si es tracta de comportaments incontrolables, naturals i acceptables o bé si són comportaments que es poden controlar i haurien de ser evitats en tot cas. A més, quan s'imaginen a ells mateixos sentint atracció cap algú del mateix sexe senten confusió i tenen tendència a amagar aquesta atracció.*

Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 9 i 12

Hipòtesi 5 → *La majoria dels alumnes de 1r d'ESO desitgen que es parli d'aquesta temàtica al seu curs. Es troben en una edat en què ja comencen a rebre molta informació difusa sobre el tema a través dels mitjans de comunicació, amics i familiars, entre d'altres, però no saben discernir entre informació útil i vàlida d'altra que és errònia. Així, creuen que si els docents els hi parlessin de sexe a classe podrien tenir una idea una mica més clara sobre el tema.*

Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 13 i 14

• AVALUACIÓ DEL GRAU D'EFFECTIVITAT DE LA UNITAT DIDÀCTICA

A partir dels resultats del qüestionari o pre-test, es dissenyarà una proposta d'unitat didàctica donant preferència a uns continguts o uns altres i emprant una metodologia concreta segons el grau de coneixement i reaccions dels alumnes en front a la temàtica de la sexualitat humana. Els resultats també seran útils per decidir amb quin grau de profunditat s'han de tractar els temes i des de quin punt de vista fer-ho.

Una vegada impartida la unitat didàctica al centre, existeixen dues possibilitats per avaluar el grau d'efectivitat de la unitat didàctica. Per una banda, la possibilitat A consisteix en tornar a passar aquest mateix qüestionari als mateixos alumnes per tal d'obtenir resultats post-test i analitzar si les respostes han variat i de quina manera ho han fet. D'aquesta forma, es pot tenir una idea del grau d'idoneïtat de la proposta didàctica i si els canvis en les respostes es poden atribuir a la nostra intervenció. Per una altra banda, la possibilitat B consisteix en realitzar dos grups d'alumnes, un al qual no s'imparteix la unitat didàctica proposada (grup control) i un altre al qual sí s'imparteix (grup intervenció). Una vegada impartida o no la unitat didàctica, es torna a passar el mateix qüestionari als dos grups i es constaten les diferències entre ells i es discuteix si aquestes es poden atribuir a la nostra intervenció. Si es decanta per aquesta opció, és important que els dos grups siguin el més semblant possibles entre ells per evitar diferències inherents als perfils d'alumnes de cada grup en concret.

QÜESTIONARI: RESULTATS NUMÈRICS

Hipòtesi 1. Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 1, 2, 3, 4 i 8

		QÜESTIONS				
Alumne	Sexe	1. Saps el què és la sexualitat humana? Explica-ho.*	2. Indica quin és el teu grau d'acord amb l'afirmació a*	3. Indica quin és el teu grau d'acord amb l'afirmació b*	4. Què entens per sexualitat?	8. Quines coses creus que influeixen en la forma de viure la sexualitat?
1	H	Nivell 3	Gens d'acord	NS/NC	A, B, C, D	D, E
2	H	Nivell 1	Gens d'acord	Poc d'acord	A, B, C, E	B, C, E
3	H	Nivell 1	Poc d'acord	Molt d'acord	A	C, E
4	D	Nivell 3	NS/NC	Molt d'acord	A	A, C, E
5	H	Nivell 0	Mol d'acord	NS/NC	A	B
6	H	Nivell 0	NS/NC	Bastand d'acord	A	C
7	D	Nivell 0	NS/NC	Bastand d'acord	A, C	C, E
8	D	Nivell 3	Gens d'acord	Poc d'acord	A, E	B
9	D	Nivell 0	Poc d'acord	NS/NC	A	A, C
10	D	Nivell 3	Poc d'acord	Molt d'acord	A, B, E	B, C, D, E
11	D	Nivell 0	Poc d'acord	Poc d'acord	A	A
12	H	Nivell 3	Gens d'acord	Molt d'acord	A, B, C, D	A, B, D, E
13	H	Nivell 3	Gens d'acord	Molt d'acord	A	A, C
14	D	Nivell 3	Gens d'acord	Molt d'acord	A, C	C, D, E
15	H	Nivell 3	Gens d'acord	Bastand d'acord	A, D, E	B, C, D
16	D	Nivell 3	Gens d'acord	Poc d'acord	A, B	A, B, C, D, E
17	H	Nivell 1	Gens d'acord	Bastand d'acord	A, D	A, C, E
18	D	Nivell 4	Gens d'acord	Gens d'acord	A, B	C, E
19	H	Nivell 1	Bastand d'acord	Gens d'acord	A, C, E	A, C, E
20	H	Nivell 2	Mol d'acord	Gens d'acord	C, E	A, B, C, D, E
21	H	Nivell 0	Poc d'acord	Bastand d'acord	A, E	B, E
22	H	Nivell 3	Bastand d'acord	Gens d'acord	A, C, E	C, D
23	H	Nivell 0	Bastand d'acord	Poc d'acord	A	D, E
24	D	Nivell 0	Poc d'acord	Molt d'acord	A	B
25	D	Nivell 3	Gens d'acord	Molt d'acord	A	A, B, C, D, E
26	H	Nivell 4	Gens d'acord	Bastand d'acord	A, B, D	A, B, C, D, E
27	H	Nivell 0	NS/NC	Molt d'acord	A, B, C	A, C, E
28	D	Nivell 3	NS/NC	Bastand d'acord	A, B	A, D, E
29	D	Nivell 3	Poc d'acord	NS/NC	A	A
30	D	Nivell 0	Bastand d'acord	Bastand d'acord	B, E	B, E
31	H	Nivell 3	Bastand d'acord	Poc d'acord	A, B	B, C, D, E
32	D	Nivell 3	Poc d'acord	NS/NC	A, C	D, E
33	D	Nivell 0	NS/NC	NS/NC	A	A, B, C, D, E
34	D	Nivell 3	NS/NC	NS/NC	A, B	A, C, D, E
35	H	Nivell 3	Gens d'acord	Molt d'acord	A	C, E
36	D	Nivell 0	NS/NC	Bastand d'acord	A	C
37	D	Nivell 0	NS/NC	Poc d'acord	A, C, E	A
38	H	Nivell 3	Bastand d'acord	Gens d'acord	E	A, C, E
39	D	Nivell 0	NS/NC	NS/NC	A	A, D, E
40	H	Nivell 1	Gens d'acord	Bastand d'acord	A	A, C, D, E
41	D	Nivell 3	Poc d'acord	Molt d'acord	A	C
42	H	Nivell 0	Bastand d'acord	Bastand d'acord	A, D, E	A, C
43	H	Nivell 0	Gens d'acord	Bastand d'acord	A, B, E	A, B, C, D
44	H	Nivell 3	Gens d'acord	Poc d'acord	C	C
45	H	Nivell 1	Bastand d'acord	Molt d'acord	A	C
46	H	Nivell 0	Bastand d'acord	Poc d'acord	A, E	A, C, E
47	D	Nivell 1	Gens d'acord	Molt d'acord	A, B, D	A, B, C, E
48	H	Nivell 4	Poc d'acord	NS/NC	A, B	A, D, E
49	H	Nivell 3	Gens d'acord	NS/NC	A, B, E	B, C, D, E
50	H	Nivell 1	Poc d'acord	Molt d'acord	A, B	D, E
51	H	Nivell 0	Gens d'acord	Molt d'acord	B, D	B, E
52	D	Nivell 1	Poc d'acord	Molt d'acord	A, B, E	A, C, E
53	H	Nivell 1	NS/NC	Bastand d'acord	A, C	A, D
54	H	Nivell 3	Poc d'acord	Bastand d'acord	A	A, B, C, D, E
55	D	Nivell 4	Gens d'acord	Molt d'acord	A, B, D	A, B, C, E

*a. La sexualitat és alguna cosa només física i serveix només per reproduir-se, no té res a veure amb els sentiments.

*b. La sexualitat es relaciona amb les emocions i els sentiments de les persones, així com també amb la comunicació amb els altres.

Hipòtesi 2. Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 5, 6 i 7

+

Hipòtesi 3. Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 10 i 11

		QÜESTIONS				
Alumne	Sexe	5. Consideres que coneixes tot el que necessites sobre sexe?	6. Hi ha alguna cosa que voldries saber sobre sexe?	7. Creus que és important resoldre aquests dubtes?	10. Què suposa per tu parlar de sexe?	11. Si alguna vegada tens algun dubte sexual, amb qui ho parles?
1	H	NO	Nivell 0	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Amics
2	H	NO	Nivell 1	NS/NC	Gens de vergonya	Tothom
3	H	SÍ	Nivell 0	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Ningú
4	D	SÍ	Nivell 0	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Amics
5	H	SÍ	Nivell 0	SÍ	Gens de vergonya	Familiars
6	H	NO	Nivell 0	NS/NC	Ho faig alguna vegada	Amics
7	D	SÍ	Nivell 0	NS/NC	Molta vergonya, no vull parlar	Ningú
8	D	SÍ	Nivell 0	NS/NC	Molta vergonya, no vull parlar	Ningú
9	D	SÍ	Nivell 0	NO	Molta vergonya, no vull parlar	Ningú
10	D	SÍ	Nivell 0	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Amics
11	D	SÍ	Nivell 0	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Familiars
12	H	SÍ	Nivell 3	SÍ	Gens de vergonya	Tothom
13	H	NO	Nivell 3	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Amics
14	D	NO	Nivell 0	NO	Vergonya però tinc dubtes	Amics
15	H	SÍ	Nivell 0	NS/NC	Gens de vergonya	Amics
16	D	SÍ	Nivell 0	NO	Gens de vergonya	Amics
17	H	SÍ	Nivell 0	NS/NC	Ho faig alguna vegada	Familiars
18	D	NO	Nivell 2	SÍ	Vergonya però tinc dubtes	Amics
19	H	SÍ	Nivell 0	NS/NC	Molta vergonya, no vull parlar	Familiars
20	H	SÍ	Nivell 0	NO	Molta vergonya, no vull parlar	Ningú
21	H	SÍ	Nivell 0	NS/NC	Molta vergonya, no vull parlar	Ningú
22	H	NO	Nivell 0	NO	Molta vergonya, no vull parlar	Amics
23	H	NO	Nivell 1	NO	Molta vergonya, no vull parlar	Amics
24	D	SÍ	Nivell 0	NS/NC	Molta vergonya, no vull parlar	Familiars
25	D	SÍ	Nivell 0	NS/NC	Gens de vergonya	Amics
26	H	NO	Nivell 1	NS/NC	Vergonya però tinc dubtes	Familiars
27	H	NO	Nivell 3	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Amics
28	D	NO	Nivell 0	NS/NC	Gens de vergonya	Amics
29	D	NO	Nivell 0	SÍ	Vergonya però tinc dubtes	Amics
30	D	NO	Nivell 0	NS/NC	Vergonya però tinc dubtes	Amics
31	H	NO	Nivell 2	SÍ	Ho faig alguna vegada	Amics
32	D	NO	Nivell 0	SÍ	Gens de vergonya	Amics
33	D	SÍ	Nivell 0	NS/NC	Vergonya però tinc dubtes	Amics
34	D	NO	Nivell 1	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Ningú
35	H	SÍ	Nivell 0	NO	Gens de vergonya	Ningú
36	D	NO	Nivell 0	SÍ	Vergonya però tinc dubtes	Ningú
37	D	NO	Nivell 0	NS/NC	Gens de vergonya	Professor/a
38	H	NO	Nivell 0	NO	Molta vergonya, no vull parlar	Familiars
39	D	NO	Nivell 0	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Amics, professor/a
40	H	SÍ	Nivell 0	SÍ	Gens de vergonya	Professor/a
41	D	NO	Nivell 3	SÍ	Vergonya però tinc dubtes	Amics
42	H	SÍ	Nivell 0	SÍ	Molta vergonya, no vull parlar	Ningú
43	H	SÍ	Nivell 0	SÍ	Gens de vergonya	Familiars
44	H	NO	Nivell 3	SÍ	Vergonya però tinc dubtes	Ningú
45	H	SÍ	Nivell 2	SÍ	Ho faig alguna vegada	Amics
46	H	NO	Nivell 0	SÍ	Gens de vergonya	Amics
47	D	NO	Nivell 3	SÍ	Gens de vergonya	Familiars
48	H	NO	Nivell 0	SÍ	Vergonya però tinc dubtes	Amics, professor/a
49	H	SÍ	Nivell 3	SÍ	Vergonya però tinc dubtes	Ningú
50	H	NO	Nivell 3	SÍ	Ho faig alguna vegada	Familiars
51	H	NO	Nivell 0	SÍ	Gens de vergonya	Ningú
52	D	NO	Nivell 3	SÍ	Ho faig alguna vegada	Amics
53	H	NO	Nivell 3	SÍ	Vergonya però tinc dubtes	Professor/a
54	H	SÍ	Nivell 0	SÍ	Gens de vergonya	Familiars
55	D	NO	Nivell 3	SÍ	Gens de vergonya	Familiars, amics, professor/a

Hipòtesi 4. Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 9 i 12

+

Hipòtesi 5. Es tracta d'analitzar les respostes a les qüestions 13 i 14

		QÜESTIONS					
Alumne	Sexe	9.1 Indica el teu grau d'acord amb l'afirmació	9.2 Indica quin és el teu grau d'acord amb l'afirmació	9.3 Indica quin és el teu grau d'acord amb l'afirmació	12. Què faries si descobreixes que et sents atret/a per una persona del teu mateix sexe?	13. T'agradaria que es parlés de sexe en el teu curs?	14. Si es parlés de sexe a classe, podries resoldre els teus dubtes?
1	H	NS/NC	Molt d'acord	Molt d'acord	C	SÍ	Nivell 2
2	H	Poc d'acord	Molt d'acord	NS/NC	D	SÍ	Nivell 1
3	H	Gens d'acord	Gens d'acord	NS/NC	C	SÍ	Nivell 1
4	D	NS/NC	Gens d'acord	NS/NC	C	NO	Nivell 1
5	H	Molt d'acord	Molt d'acord	Poc d'acord	D	SÍ	Nivell 3
6	H	NS/NC	Poc d'acord	Poc d'acord	D	SÍ	Nivell 2
7	D	Bastant d'acord	Molt d'acord	Poc d'acord	B	SÍ	Nivell 3
8	D	NS/NC	Molt d'acord	NS/NC	A	NO	Nivell 3
9	D	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	NO	Nivell 1
10	D	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	SÍ	Nivell 3
11	D	Molt d'acord	Molt d'acord	NS/NC	A	NO	Nivell 3
12	H	Gens d'acord	Gens d'acord	NS/NC	C	SÍ	Nivell 3
13	H	NS/NC	Molt d'acord	Molt d'acord	D	SÍ	Nivell 3
14	D	Bastant d'acord	Molt d'acord	Poc d'acord	C	SÍ	Nivell 3
15	H	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	SÍ	Nivell 1
16	D	Poc d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	SÍ	Nivell 3
17	H	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	SÍ	Nivell 3
18	D	Molt d'acord	Molt d'acord	NS/NC	C	SÍ	Nivell 3
19	H	Bastant d'acord	Bastant d'acord	Bastant d'acord	D	SÍ	Nivell 3
20	H	Molt d'acord	Molt d'acord	Bastant d'acord	D	NO	Nivell 1
21	H	Molt d'acord	Bastant d'acord	Poc d'acord	D	NO	Nivell 1
22	H	Bastant d'acord	NS/NC	Gens d'acord	A	NO	Nivell 2
23	H	NS/NC	NS/NC	NS/NC	B	NO	Nivell 2
24	D	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	NO	Nivell 1
25	D	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	NO	Nivell 3
26	H	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	SÍ	Nivell 3
27	H	NS/NC	Molt d'acord	Bastant d'acord	D	SÍ	Nivell 3
28	D	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	C	SÍ	Nivell 1
29	D	Molt d'acord	Molt d'acord	NS/NC	C	SÍ	Nivell 3
30	D	Molt d'acord	NS/NC	NS/NC	A	SÍ	Nivell 1
31	H	Bastant d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	C	SÍ	Nivell 3
32	D	Bastant d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	C	SÍ	Nivell 1
33	D	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	SÍ	Nivell 2
34	D	Bastant d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	C	SÍ	Nivell 2
35	H	Bastant d'acord	Bastant d'acord	Poc d'acord	D	SÍ	Nivell 0
36	D	Bastant d'acord	Molt d'acord	Gens d'acord	D	SÍ	Nivell 3
37	D	Poc d'acord	NS/NC	NS/NC	A	SÍ	Nivell 0
38	H	Bastant d'acord	Molt d'acord	Bastant d'acord	D	SÍ	Nivell 3
39	D	Poc d'acord	NS/NC	NS/NC	A	SÍ	Nivell 0
40	H	Molt d'acord	Molt d'acord	NS/NC	D	SÍ	Nivell 3
41	D	Poc d'acord	NS/NC	NS/NC	A	SÍ	Nivell 3
42	H	Poc d'acord	Bastant d'acord	Poc d'acord	A	NO	Nivell 2
43	H	Molt d'acord	Poc d'acord	Bastant d'acord	C	SÍ	Nivell 0
44	H	Gens d'acord	Poc d'acord	NS/NC	C	SÍ	Nivell 0
45	H	NS/NC	NS/NC	Poc d'acord	C	SÍ	Nivell 2
46	H	Molt d'acord	Poc d'acord	Gens d'acord	A	NO	Nivell 0
47	D	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	D	SÍ	Nivell 3
48	H	NS/NC	NS/NC	NS/NC	B	SÍ	Nivell 3
49	H	Bastant d'acord	Molt d'acord	Gens d'acord	B	SÍ	Nivell 3
50	H	Gens d'acord	Bastant d'acord	Gens d'acord	D	SÍ	Nivell 1
51	H	Molt d'acord	Molt d'acord	Bastant d'acord	D	SÍ	Nivell 1
52	D	Molt d'acord	Molt d'acord	Bastant d'acord	D	SÍ	Nivell 3
53	H	Bastant d'acord	Molt d'acord	NS/NC	D	SÍ	Nivell 3
54	H	Molt d'acord	Molt d'acord	Bastant d'acord	D	SÍ	Nivell 3
55	D	Molt d'acord	Molt d'acord	Molt d'acord	C	SÍ	Nivell 3

ANNEX II

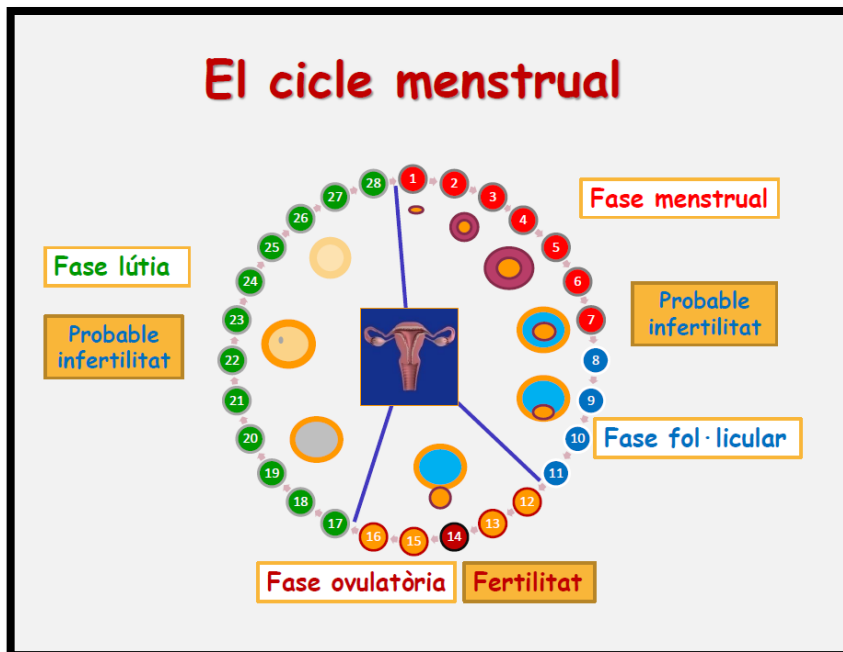
Diapositives sessió 2

A

Avui ha estat un dia especial per a mi... per primera vegada m'ha vingut la menstruació. Em sent una mica perduda i tinc molts de dubtes! No sé si és normal que ja la tenguí, soc massa jove, només tinc 12 anys! I... per què he de sagnar? No entenc per què m'ha sortir sang, com si tingués una ferida, però jo no m'he fet mal enlloc. Els adults em diuen que ara ja soc dona, però vaja quin rotllo perquè es suposa que ara ja em puc quedar embarassada però de què em serveix a mi si no em vull quedar embarassada? Els hauré de consultar a algú aquests dubtes...

B

Diapositives sessió 2

C

Penso que ja no ho puc controlar. Sento que en qualsevol moment algú notarà el que em passa a dins els pantalons. Des de fa unes setmanes em desperto amb una erecció que no sé explicar, inclús a vegades he arribat a sentir-me banyat. El pitjor de tot és que això a vegades també em passa quan estic despert, en el moment menys esperat, per exemple quan soc a classe. Em fa vergonya que la gent ho vegi. No entenc per què em passa això, de què serveix sentir aquesta incomoditat? I quan em surt aquell líquid blanquinós... doncs no li veig la gràcia!

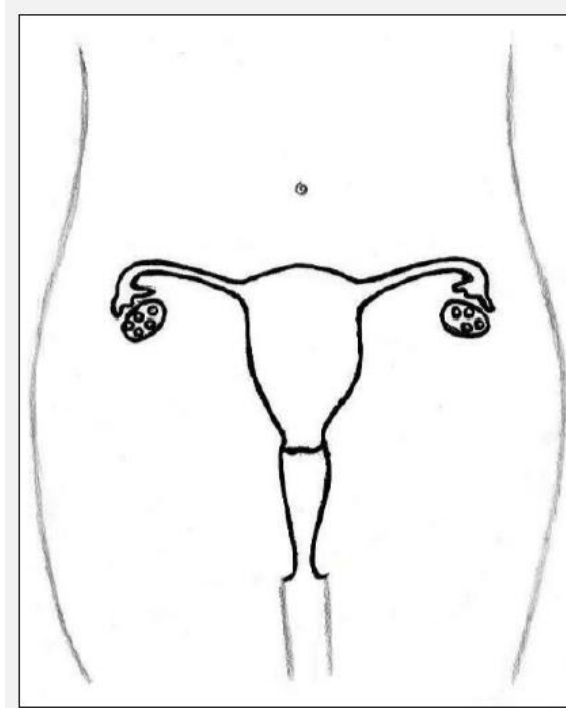
D

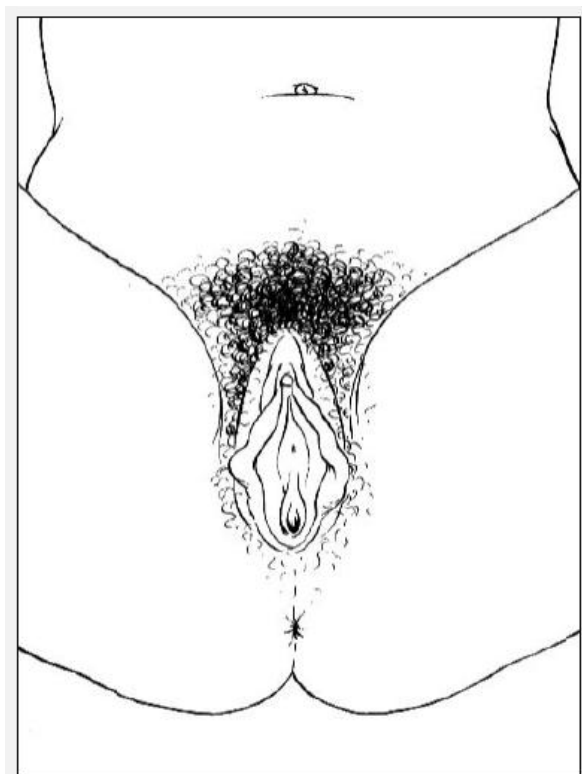
Fitxa A.1. Aparell reproductor femení

GENITALS FEMENINS INTERNS

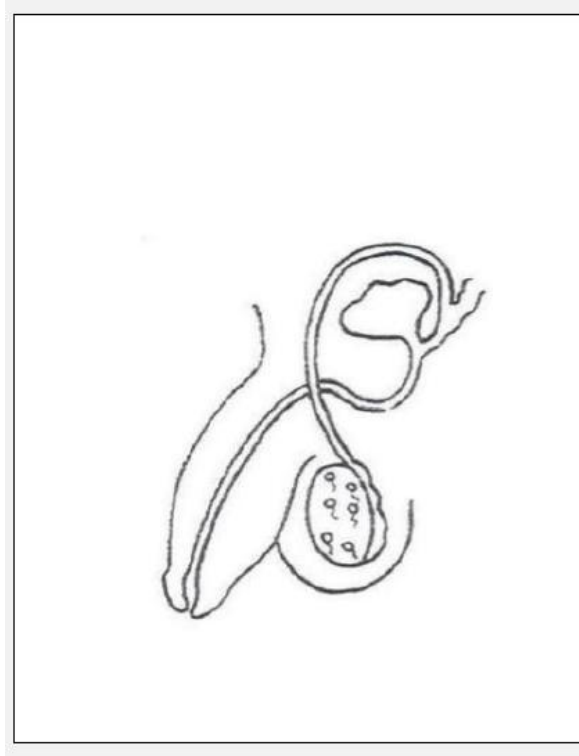
GENITALS FEMENINS EXTERNS

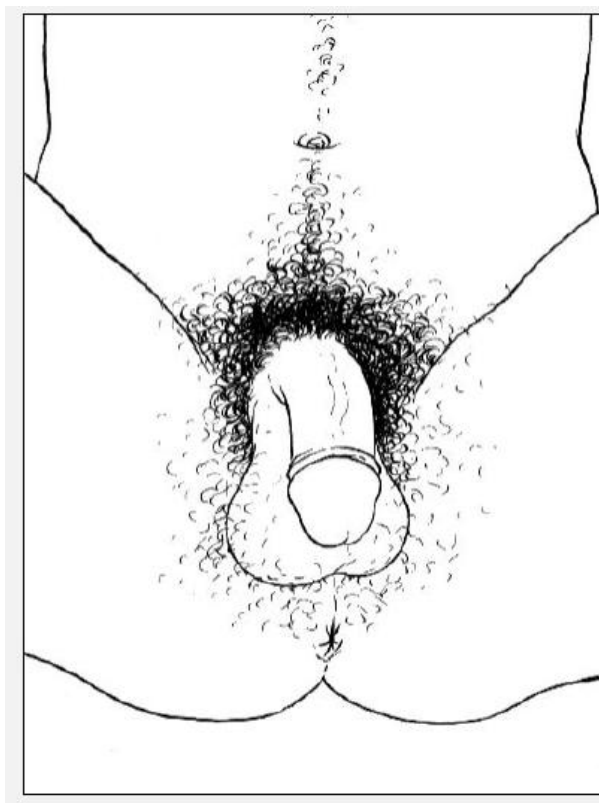
Fitxa A.2. Aparell reproductor masculí

GENITALS MASCULINS INTERNS

GENITALS MASCULINS EXTERNS

Guió del RolePlay

1

Infermer/a: Bon dia! Passin per favor

Metge/metgessa: Bon dia, quina consulta voldrien fer?

Pacient (al·lota): Doncs jo tinc dubtes...

Metge/metgessa: Sobre què?

Familiar del pacient: Au va, que no te faci vergonya, demana-li!

Pacient (al·lota): Doncs... voldria saber si em podria quedar embarassada en les primeres relacions sexuals

Metge/metgessa: Per suposat que podries

Pacient (al·lota): I com ho puc evitar?

Metge/metgessa: Hauries d'utilitzar sempre el preservatiu

Pacient (al·lota): I utilitzant el preservatiu no em podré quedar embarassada mai?

Infermer/a: Si en fas un bon ús no, si aquest està ben posat és molt poc probable que hi hagi problemes

Pacient (al·lota): Molt bé

Familiar del pacient: Molt bé, moltes gràcies

2

Infermer/a: Bon dia! Com estau? Passau per favor

Metge/metgessa: Bon dia, vosaltres direu!

Pacient (al·lota): Voldria consultar una cosa

Metge/metgessa: Digués

Familiar del pacient: Jo no li he sabut contestar, a veure si vostè pot ajudar

Pacient (al·lota): Doncs... voldria saber si és vera que si durant les relacions sexuals s'utilitza sa tècnica de "la marxa enrere" no em puc quedar embarassada...

Metge/metgessa: Doncs és completament mentida. Et pots quedar embarassada igual

Pacient (al·lota): Ah si?

Metge/metgessa: Sí! Només pots evitar quedar-te embarassada utilitzant algun mètode anticonceptiu

Pacient (al·lota): Molt bé

Familiar del pacient: Molt bé, moltes gràcies

Guió del *RolePlay*

3

Infermer/a: Hola bon dia! Passau per favor

Metge/metgessa: Bon dia, com estau?

Pacient: Doncs jo tinc dubtes...

Metge/metgessa: Sobre què?

Familiar del pacient: Au va, que no te faci vergonya, demana-li!

Pacient: Estic una mica liat (o liada) perquè m'han dit que hi ha molts de tipus de mètodes anticonceptius i no sé quin hauria d'utilitzar

Metge/metgessa: El més adequat per quan decideixis mantenir relacions sexuals per primera vegada és usar el preservatiu

Pacient: I els altres?

Metge/metgessa: El preservatiu és l'únic mètode anticonceptiu que et protegeix de les malalties de transmissió sexual, per tant, és el més recomanat

Pacient: Molt bé

Familiar del pacient: Molt bé, moltes gràcies

4

Infermer/a: Bon dia! Com estau? Passau per favor

Metge/metgessa: Bon dia, vosaltres direu!

Pacient: Voldria saber una cosa

Metge/metgessa: Digués

Familiar del pacient: Jo no l'he pogut ajudar, a veure si vostè ho sap...

Pacient: Voldria saber si tots els preservatius són fiables, perquè a vegades en venen a llocs una mica estranys...

Metge/metgessa: No tots els preservatius són fiables. S'han de comprar a un lloc segur i guardar-los on no faci calor, a més, s'ha de comprovar que no estiguin caducats

Pacient: ah! A un lloc segur tipus farmàcia o supermercat?

Infermer/a: Exacte

Pacient: Molt bé, gràcies!

Familiar del pacient: Molt bé, moltes gràcies i adéu

Guió del RolePlay

5

Infermer/a: Bon dia! Passau per favor

Metge/metgessa: Bon dia, quina consulta voleu fer?

Pacient: Doncs...

Familiar del pacient: Au va, demana-li el que m'has demanat a jo

Pacient: He sentit a parlar sobre les malalties de transmissió sexual, però no entenc què són...

Metge/metgessa: Són aquelles malalties de les que et pots contagiar mantenint relacions sexuals

Pacient: Ah si?

Metge/metgessa: Sí, i només et contagiaries si realitzes alguna pràctica sexual sense protecció

Pacient: Aaaahhhh, i com podria evitar-ho?

Infermer/a: S'ha d'utilitzar sempre el preservatiu

Pacient: Molt bé

Familiar del pacient: Molt bé, moltes gràcies

6

Infermer/a: Bon dia! Com estau? Passau per favor

Metge/metgessa: Bon dia, vosaltres direu!

Pacient: Doncs jo tinc dubtes...

Metge/metgessa: Sobre què?

Familiar del pacient: Au va, que no te faci vergonya, demana-li!

Pacient: Doncs... joestic preocupat (o preocupada) perquè he sentit a dir que em puc contagiar d'alguna malaltia si don un petó a algun noi o noia

Metge/metgessa: És molt poc probable que amb un petó et puguis contagiar

Pacient: Ah si?

Metge/metgessa: Només et contagiaries si realitzes alguna pràctica sexual sense protecció

Pacient: Aaaahhhh, i com podria evitar-ho?

Infermer/a: Si mantens relacions sexuals, has d'usar el preservatiu

Pacient: Molt bé

Familiar del pacient: Molt bé, moltes gràcies

Guió del RolePlay

7

Infermer/a: Bon dia! Com estau? Passau per favor

Metge/metgessa: Bon dia, vosaltres direu!

Pacient: Doncs jo tinc dubtes...

Metge/metgessa: Sobre què?

Familiar del pacient: Au va, que no te faci vergonya, demana-li!

Pacient: He sentit xerrar d'una malaltia que se diu SIDA i voldria saber què és

Metge/metgessa: És una malaltia que et pot contagiar una persona que estigui infectada, però només mantenint relacions sexuals o si la teva sang es posa en contacte amb la seva

Pacient: Ah! Així que donant la mà a alguna persona infectada no em contagiaria...

Metge/metgessa: No, en cap cas. Només et contagiaries si realitzes alguna pràctica sexual sense protecció

Pacient: Aaaahhhh, i com podria evitar-ho?

Infermer/a: Per estar segur de que no et contagies d'aquesta i de cap altra malaltia, el més important és utilitzar el preservatiu

Pacient: Molt bé, gràcies! M'ha ajudat molt

Familiar del pacient: Molt bé, moltes gràcies i adéu

8

Infermer/a: Bon dia! Passau per favor

Metge/metgessa: Bon dia, què volieu?

Pacient: Voldria saber....

Familiar del pacient: Au va, que no te faci vergonya, demana-li!

Pacient: Voldria saber com ho notaré si estic contagiats d'una malaltia sexual

Metge/metgessa: Primer de tot, si has utilitzat preservatiu segurament no estàs contagiats

Pacient: I si no l'he utilitzat?

Metge/metgessa: En aquest cas, t'hauries de fer unes proves perquè no totes les malalties mostren símptomes

Infermer/a: És molt important utilitzar sempre el preservatiu

Pacient: Molt bé, moltes gràcies

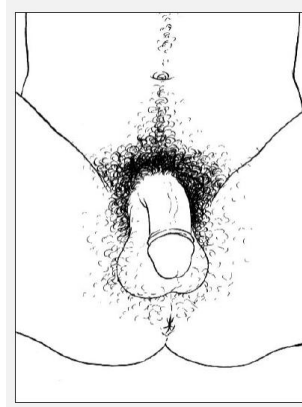
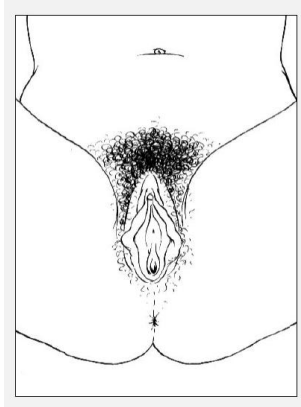
Familiar del pacient: Molt bé, moltes gràcies

Diapositives sessió 5

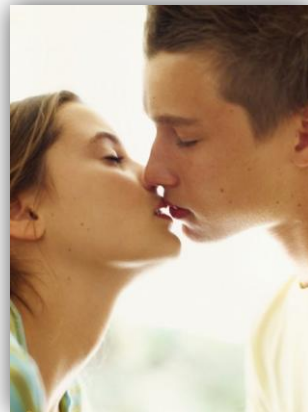

A

B

Diapositives sessió 5

C

CANSAMENT FÍSIC

TRISTESA

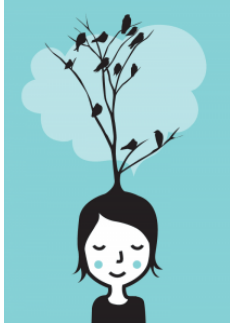
AUTOESTIMA

RELIGIÓ

PRÒPIES CREENCES

FAMÍLIA I AMICS

MITJANS DE COMUNICACIÓ

EXPERIÈNCIES VISUDES

D

